2 Aylık Kürt Kadın Dergisi ♀ Temmuz-Ağustos 1996 Yıl: 1 Sayı : 3 ♀ Fiyatı: 50.000.TL.

www.arsivakurd.org

roza

ŞİDDETİN İKİ YÜZÜ

İÇİNDEKİLER

Çıkış		1
Öldürmenin Erkek Yüzü		2
Seni Seviyorum Roza	Ayşegül	5
Kadınlar Koğuşu	H. Şevin	7
Erkeklere mübah kadınlara günah feminizm	Hatice Yaşar	8
Barışın ve kardeşliğin adı cezaevi	Hazal Çelik	10
Köle köylü annelerimiz biz özgür kentli kadınlar	Fatma Kayhan	11
Derler ki, "Son büyük serüvenci yaralıdır hala"	Bercan	12
Habitat'tan Kadınlar Geçti	Hacer Yıldırım	16
Irkçılık ve ayrımcılığın şekilleri	Cevahir	18
"1970-80" Kürt kadın gruplarından (DDKAD 2)	Hande	20
Sale Xeribıye	Fatê	21
Kürt kadın portreleri	Dilşah	22
Bağımsız kadın örgütlenmesi	Dilşah	23
Iranlı Zeyneplerin kadınlık savaşı	Dicle Toksöz	24
Tartışma;	Sema Fırat , Zelâl Dersimi	26
Yedi kapı ardında biz vardık Berav		28
İstanbul'da göçmen bir kadın olmak	Roşa	30
Posta Kutusu		32
Konferans		Arka kapak içi
Bu bir Kürt kadının'ın öyküsü yazılmasa da olur	Sibel	Arka kapak

Roza'ya abone olursanız her sayı düzenli olarak adresinize ulaşır.
Türkiye İçi: Yapı Kredi Bankası, Yayla Durağı Şubesi Hesap; No: 0029198-9
Yıllık abone Ücreti: 300.000 T.L
Türkiye Dışı: Türkiye İş Bankası, Yayla Durağı Şubesi
Hesap No: 30100/3227003
Yıllık abone ücreti: 23 DM
Abone Formu :
Adı Soyadı :
Adres :
Başlangıç Tarihi :
Not: Abone formunun bir örneğini lütfen adresimize gönderin
Adres: İstiklal Caddesi Terkos Çıkmazı Karaaslan Apartmanı N:212 Tünel/BEYOĞLU -İSTANBUL

İki Aylık Kürt Kadın Dergisi
Sahibi ve Sorumlu Yazıişlerri Müdürü : FATMA Kayhan
Yönetim Yeri : İstiklal Cad. Terkos Çıkmazı Karaaslan Apt. N:212 Tünel/BEYOĞLU -İSTANBUL
Teknik Sorumlu: FATMA Gökçek
Grafik: Fatma , Roşa
Baskı: Ceylan Matbaası
Adres: Piyer Loti Caddesi Dostluk yurdu Sok. Selim Bey işhanı No: 8/5 Cağaloğlu /İSTANUL

www.arsivakurdi.org

Sevgili Kadınlar,

Yersiz yurtsuz çıkan, emanet mekanlar kullanan ROZA'nın artık kendine ait bir odası var. Dostlarımızı davet edecek, sohbet edip toplantı düzenleyebileceğimiz bir mekana kavuşmak tüm ROZA'cıları sevindirdi. Bizimle iletişim kurmak isteyenler artık zorluk çekmeyecekler.

Düşünce özgürlüğünün kırıntısının dahi olmadığı bu ülkede, ROZA da yasaklardan payını aldı. İkinci sayımız, İstanbul DGM tarafından "bölücülük yaptığı" gerekçesiyle toplatıldı. Bunu bir basın açıklamasıyla kınadık.Toplatmmanın hemen ardından, dava açıldı. Kürt kadınları olarak kendi kimliğimizle birşeyler yapmaya kalkıştığımızda devletin ırkçı hukukunu karşımızda bulacağımızı biliyorduk.Buna rağmen yayın politikamızda bir değişikliğe gitmediğimiz gibi, yayınımıza da ara vermeyi hiç düşünmüyoruz.

Mayıs- Haziran ayı yine muhalif kesim için kolay geçmedi. 1 Mayıs mitingi görkemli bir katılımla gerçekleşirken, 3 kişinin öldürülmesiyle gölge düştü. "Cumartesi İnsanları"nın kayıpların bulunması için her hafta yaptıkları oturma eylemi haftalarca polis tarafından engellendi, yüzlerce insan gözaltına alındı, coplandı. Cezaevleri direnişler, hak talepleri ile yine ayaktaydı. Partiler hakkında kapatılma davaları açıldı, saldırıya uğradı, bombalandı.

Irkçılık, yeniden hortlatılıyor. Adeta yeni bir "Kristal Gecesi"nin, yeni bir "St. Bartolameus Günü"nün, yeni bir "6-7 Eylül Olayları"nın işaret fişeği ateşlendi. Halklar arası hoşgörüye, dayanışmaya, barışa en çok ihtiyaç duyduğumuz bir dönemde bunları yaşıyoruz.

Kürt kadınlar, "namus uğruna "cinayetlere kurban gitmeye devam ediyor. Urfa'da Sevda'nın ardından, Antep'te Oruç 'un yaşadıklarıyla Kürt kadınları öldürmenin erkek yüzü ile birkez daha vahşice karşılaştı. İlk etapta tepkimizi KARA MEKTUP'la ifade ediyoruz. Derginin içindeki Kara Mektubu, öfkesini,tepkisini göstermek kınamak, protesto etmek... isteyen tüm kadınların Oruç Serin'in ailesine postalamasını öneriyoruz.

Savaşın tüm acımasızlığı ile yaşandığı böyle bir dönemde, Kürt toplumunda yaşanan cinsiyetçi töreleri sorgulamamız gerçekte kolay değil. Irkçılığın alıp başını gittiği bir sırada bu konuda kolaylıkla "vahşi Kürtler" tekerlemesini yeniden yüksek sesle duymaya yol açabilir. Irkçılara malzeme yaratmak istemiyoruz. Diğer yandan, devlet güvenlik küvvetlerinin Kürt kadınına yönelik tecavüz meselesi varken bunu gündeme getirmemiz bizim açımızdan çok zor oldu. Ama bir yerlerden başlayarak sözümüzü söylemek zorundayız.

İkinci sayımızda gördüğünüz gibi, ROZA imzalı, yayın kurulunun ortak bir yazısına yer vererek, gelişen olaylara karşı ortak tutumumuzu belirteceğiz. İmzalı yazıların yazarını bağladığını belirtme gereği duyuyoruz.

Tartışma bandını, ROZA'nın yayın politikasını veya kadınlarla ilgili farklı konularda tartışmak isteyen, sorusu olan kadınlara açtık. Her türlü eleştiriye açık olduğumuzu, eleştirilerinizin önümüzü açacağını söylemeye gerek var mı?

Dağıtım ağlarımızı biraz daha genişlettik. Ancak, bu konuda ciddi destek ve dayanışmaya ihtiyacımız var. ROZA'nın satışını üstlenmek isteyenler bizimle iletişime geçerlerse seviniriz.

Halen, telefon, faks ve bilgisayarımız yok. Değerli dostlarımızın katkılarıyla şimdilik bu ihtiyaçlarımızı gideriyoruz. Yine göçebe hayatı yaşayarak 3. sayımızı çıkarabildik. Dizgi için FIRAT YAYINEVİ'ne, Mizanpaj için ROJ Gazetesi'ne ve diğer tüm teknik olanaklar için RONAHİ Gazetesi'ne gösterdikleri dayanışma nedeniyle ; ayrıca, cezaevlerinden tutsakların ilgi ve dayanışması için de teşekkür ediyoruz.

Gelecek sayıda buluşmak dileğiyle, sevgiler...

♀ ♀ ♀ ♀ ♀ ♀

DUYURULUR

ROZA'nın ikinci sayı davası:
Duruşma yeri: İstanbul 2 Nolu DGM
Duruşma günü: 11. 7.1996
Duruşma saati: 9.45

www.arsivakurdi.org

ÖLDÜRMENİN ERKEK YÜZÜ

"Hafif acılar konuşabilir. Ama, derin acılar dilsizdir"

Seneca

Kürt toplumunda kadının aleyhine işleyen, erkek egemen töreleri sorgulama zamanı gelmedi mi? Kürt kadınları olarak, bunların bedellerini ağır bir biçimde hayatımızla ödüyoruz. Demoklesin kılıcı gibi hepimizin başında her an, her yerde birilerimizi bulabilir. Dünyada bugün cinsiyetçiliği aşan hiçbir toplum yok, bizim toplumumuz da bundan muaf değil. Sistemli ve toplumun tüm hücrelerine işleyen cins ayrımcılığı hukuktan, sanata, gelenek ve göreneklere kadar hayatın tüm alanlarına örümcek ağı gibi yayılmış. Bu namus cinayetlerinin adı cins ayrımcılığıdır.

Cinsiyetçiliği genel anlamda tanımlarsak, cinsler arasında eşitsiz bir bölünme yaratan, bunu sürdüren ve erkeklerin egemenliğine yol açan bütün toplumsal ilişkileri, davranışları, düşünceleri ve edinimleri belirtiyor (1) diyebiliriz. Etnik kimlik, bir çok faktörün yanısıra cinsiyetçiliği yaşama biçimine damgasını vurarak rengini değiştiriyor.

Kürt toplumunda kadınların, töreler içinde cins ayrımcılığına dayalı ve bedelini en ağır ödediği mesele "namus" tur. Evlilik dışı hiçbir ilişkinin hoşgörülmediği, bakaretin tabu olduğu ve yaptırımın açıkça ölüm olduğu bu durum çok kolay da sorgulanamıyor. Namus gerekçesiyle, işlenen bir çok kadın cinayeti gizli kalmış, ancak çok aleni işlenenleri açığa çıkabilmiştir. "Günah işlediği" varsayılan kadın her zaman aile fertlerinden biri tarafından öldürülmüyor. Bazen de, intihar emesi için teşvik ediliyor. Bu akibetten kurtulmak için evden kaçan kadınlar da toplumun acımasız değer çarkı içinde eziliyor, bambaşka hayatlara sürükleniyor.

Tüm bunlar biliniyor, ama sanki olağan bir durummuş, kaçınılmaz olarak böyle sonuçlanacakmış gibi, yok sayma tavrı sergileniyor. Hayatın içinde olağan bir ayrıntı adeta. *Bu konu, Türk sinemasının, edebyatının en çok kullanılan malzemesi oldu. Dışardan, yukardan, arabes ve ağıtvari yaklaşımlarla kaçınılmaz sonlar hazırlandı, olay bir kadere indirgendi ve bol miktarda sulandırıldı. Türk basını da bu konulara oldukça ilgi gösterdi! Üçüncü sayfaları kaplayan kan revan namus cinayeti haberleriyle, kadının bedeni ve tüm mahremiyeti didik didik edildi. Mesele Kürtlere gelince bu konu da iyi kullanıldı ve "Kürtlerin vahşiliği" hep yeniden ispatlandı! Irkçılık bu vesileyle yeniden ve yeniden üretildi.*

Ezen ulus muhalif kesimleri de genellikle olayı görmezlikten gelen, "geri toplumsal değerler" nedeniyle gerçekleştiğini varsayan bir tutum içine girdi. Olayı ileri-geri ikilemi ile açıklayarak, cinsiyetçiliğin ve ırkçılığın üstünü örtüğü gibi, bilerek/bilmeyerek bunlara çanak tuttu. Bu durum, Kürt toplumunu ve kadınını anlamayı imkansızlaştırdığı gibi çözümü, dayanışmayı da aynı şekilde zorlaştırdı. Türk kadın çevrelerinin (sosyalist, feminist) çok azı dışında benzer yaklaşımlar sergileniyor. Ama, geçen yıllara göre bazı şeyler yavaş da olsa değişiyor. Bunun da Kürt kadınlarının çabalarıyla oluştuğunu görmezlikten gelemeyiz. Peki, Kürt muhalif cephesi olayı nasıl değerlendirdi? Onlar, bu mesele üzerinde durmadı, gündemine almadı. Kürt toplumu kurtuluşunu gerçekleştirdiğinde bu mesele de kendiliğinden hal olur kolaycılığıyla bilinmeyen bir geleceğe erteledi. *"Halkın değer yargılarına saygılı olma" adına Kürt kadınlarının cinayete kurban gidişine seyirci kaldı. Kimi kez kendileri de bu değer yargılarına uydu. Kadına toplumca biçilmiş rolün değişmesi için çaba göstermedikleri gibi, onun uzantısı yeni kalıplar ürettiler.* Politikaya katılan kadına ya "cinsiyetsiz bacılar" ya da "hafif kadınlar" gözü ile baktılar. "Feodal değer yargıları, köhnemiş gelenekler"le açıkladıkları kadınlık durumu, cinsiyetçi sistemi gözardı etmelerine neden oldu. Bu yaklaşımın doğal uzantısı olarak, devletin güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen bir cinayeti kınarken, "namus" adına işlenen cinayeti kınamak kimsenin aklına gelmedi. Sorun politik değildi onlar için. Oysa, tam da bu sorun politikti. Toplumu bir bütün olarak değiştirme projesine sahip partiler, yüksek siyaset yaparken, gerçekte toplumun verili statüsünün sürgit devamını sağlayan, katı ve değişmeye bu kadar direnen bu sorun üzerinde kafa yormadıkları sürece hiçbirşeyi değiştiremeyeceklerini görmek istemedi. Bu konunun tarafı, asıl gündeme getirecek, sorgulayacak kesim Kürt kadın grup ve çevreleridir. Çünkü, olayın muhatabı biziz. Ama bu, tüm muhalif kesimleri de bir o kadar yakıcı şekilde ilgilendirmediği anlamına gelmiyor.

Ülkemizde yaşanan bu namus cinayetlerinin son örneği geçenlerde yaşandı. Ne ilk ne de son örnek olmadığını biliyoruz. Antep-Araban'ın Fakıllı köyünde, 16 yaşındaki Oruç Serin, evlilik dışı çocuk doğurdu (gayri meşru çocuk demek bile aşağılayıcı) diye öldürüldü. Bu durum bir kez daha namus gerekçesiyle yapılan infazları sorgulamamızı kaçınılmaz kıldı. Ceza indiriminden faydalanması için, önceden tasarlanmış bir şekilde yası (17) küçük olan erkek kardeşi tarafından infazı gerçekleştirildi. Türk hukuk sistemi de erkek egemenliği lehine işliyor ve bu durumu teşvik ediyor. Yörede yer alan jandarma, bir gazeteciye, Halkla İlişkiler kitabında yer alan bilgilere göre davrandığını ve "halkın değer yargılarına "dikkat ettiklerini söylüyordu. Gerçekte devlet, işine gelen "halkin değer yargılarını" korurken, aynı değerlere bizzati kendisi saldırmaktan çekinmiyor. Kürt kadınlarına yönelik devlet güvvenlik güçlerinin tecavüzü bunu açıkça yalanlıyor.

Oruç'un hikayesi Kürt kadının bildik hikayesi... Ama, değişmez kaderi değil. ROZA olarak, namus cinayetlerini kınıyor, yeni Oruçların, Sevdaların yaşanmaması için başta kadınlar olmak üzere bu sistemden çıkan olmayan herkesi dayanışmaya, sorgulamaya, karşı durmaya çağırıyoruz.

Artık Sevdalar, Oruçlar ölmesin!

(1) Kate Millet, Cinsel Politika

NAMUS SORGULANIYOR

Demokrasi ve Barış Partisi İl Sekreteri NEVİN İL:

Kürt kadınının yaşadığı dram olanca sesizliğiyle gözler önünde

Gün geçmiyor ki, namus temizleme adına kadınlara yönelik, akıllara durgunluk veren ve buna rağmen toplumca meşru görülen cezaların ardı arkası kesilmesin.Daha yakın bir tarihte Urfa'da Sevda'nın yaşadıklarından sonra başka bir yerde, bu seferde Gaziantep'in Fakıllı köyünde Oruç adında 16 yaşında bir "günahkarın" vücuduna yönelen kurşunlarla, namus temizlenir köy meydanında; önce köylülerce taşa tutulan ve ardından Oruc'un ağabeyi tarafından akıtılan kan herşeyi çözerken (!), yaşanılan bu son örnekte birkez daha Kürt kadının yaşadığı dramı olanca sessizliği ile gözler önüne seriliyor.

Erkek egemen ideoloji ve geri gelenek, görenekler tarih sahnesinden silinmedikçe, Oruç'lar, Sevda'lar ve daha nice kadın, namus adına kurban edilecektir ve kadınlar geçmişini tarihin köleliğinden alan ve asla kendilerine ait olamayan yaşamları sürdürmek zorunda kalacaklardır.

Oruç özelinde, tüm Kürt kadınlarına yönelik her türlü şiddetin, gerici feodal değer yargıların karşısında yer alacağız ve mücadelemizi sürdürmeye devam edeceğiz.

TÜM BEL-SEN GENEL BAŞKANI VİCDAN BAYKARA:

Törelerin negatif yanlarından kadınlar, pozitif yanlarından ise erkekler yararlanır

Bu tür davrnanışları kınıyorum.Türkiye'de törelerin negatif yanlarından kadınlar zarar görür,pozitif yanlarından ise erkekler yararlanır. Jandarmaların tutumu ise erkek egemen bir külütürün uzantıları olduğundan bu tür davranışların sergilenmesi doğaldır.

KÜRT KÜLTÜR VE ARAŞTIRMA VAKFI YÖNETİM KURULU ÜYESİ CEMAL ÖZÇELİK:

Yalnız kadın değil, toplum da töreye kurban oluyor

Toplumun düzen ve ahlakını koruma adı altında oluşturulan töreler, bu işlevleri görmek bir yana tersine, yarattığı karışıklıklarla çelişkileri daha bir derinleştirmekte ve yeni çatışmalar yaratmaktadır. Bu törelerden en çok zarar görenler ise çoğunlukla toplumun ezilen ve sömürülen kesimleri olmaktadır. Bu bağlamda ezilen ve sömürülen kadınların geri toplumsal ilişkilerden oluşan töreler altında herkesten fazla ezildiği söylenebilir. Söz konusu olayda da töreye kurban giden yine bir genç kadındır. Yaşamını yitirdiği yetmiyormuş gibi bir de toplumun namusunu kirlettiği töhmeti altında bırakılmıştır. Oysa toplumun ahlak ve değerlerini çürüten ve bozan o kadar çok şey var ki, geri bıraktırılmış toplumumuz bu gerçekleri göreceğine, "masum" sayılabilecek bazı ilişkileri hedef göstererek adeta kendişini bir "arındırmaya" tabii tutmakta ve böylelikle bozukluklarını örtbas etmeye çalışmaktadır. Yaşanmaması gereken, hem ölen hem de öldüreni zarara sokan bir olaydır. Toplum her ne kadar infaz emrini vermişse de sonuçta kendisinden bir parça kopartırken, aynı zamanda infaz emrini yerine getiren kişinin de yıllarca cezaevinde kalarak acı çekmesine yolaçacaktır. Böylelikle gerçekte sadece öldürülen genç kadın değil bir bütün olarak toplum töreye kurban gitmiştir.

Ayrıca, güvenlik görevlilerinin de "gerekli tedbirleri alma" adı altında, arasıra kadının ailesini ziyaret ederek, onlara "kadına bir şey yapmamaları" yönünde telkinde bulundukları ve sanki yapılması gereken bir şey varmış gibi bir hava oluşturup dolaylı bir kışkırtma yaptıkları görülmektedir.

ARAŞTIRMACI-YAZAR ALTAN TAN:

Bu infazı tasvip etmiyorum

Bu olayı doğru bulmuyorum tabii.Sonuçta, bir infaz. Bu ve benzeri olayları tasvip etmek mümkün değil.Böylesi olayları hukuk çerçevesinde çöz

www.arsivkurdi.org

mek gerekir. Kadın ya erkek olsun yaşamı ve kendisi üzerinde kararı kendisi versin. Böyle şeylerde yorumlar genel oluyor. Ama, bu politika tabii.Bu tür olaylar farklı değerlendirilir.Kadının evli olup olmadığı, hafif meşrep tavırlar içerisine girip girmediğine bakmak gerekir. Birbirlerini sevmişlerse aralarında, nikah yapmışlarsa sorun yok.

Gözaltında kadınlara tecavüze dildiğinde devlete en azından aile muhalif oluyor.Ama,karşılarındaki kurum.Oysa,gelenek-göreneklerde karşılarındaki kişi veya kişilerdir. Tabii burda güç meselesi var.

Bu konuda islamda kadının öldürülmesiyle ilgili kanun yok. Daha doğrusu kadın erkek farketmez.

Kısaca bu infazı tasvip etmiyorum, doğru değil.

EV KADINI FATMA TEYZE:

Kadınlar öldürülmemeli!

Bu durumda insanlardan ya uzaklaştırılacak ya da bir çaresi bulunacak. Dedikodu yapanlar zaten cahil insanlardır. Bence dinde de öldürme yok.Çok fazla bu konuyu bilmiyorum, ama öldürmek dışında başka çareler olmalı. Cenab-ı Allah "Bir pire ateşe atılmaz" demiş, zaten insanların öldürümesi tasvip edilemez.

TOPLUMSAL HUKUK ARAŞTIRMALARI VAKFI GENEL SEKRETERİ AVUKAT SELİM OKÇUOĞLU:

Vahşet olarak değerlendirmek yetmez

Yani,bir aydının karşı karşiya kaldığı ikileme bakmak gerekir.Bir taraftan toplumun gelenekçi yapısı, öte yandan aydın tipi. Doğal olarak karşı olmak gerekir.

Bireyin, toplumun kendini sorgulayıp,bu tür olayların önü nasıl kesilmeli diye düşünmek gerekir.

Yoksa vahşet olarak değerlendirmek yetmez .

Berpirsîyarê Nivîsan ê Kovara Nubihar

Sûleyman Çevîk:

Namusa însanan çîye?

Ez vêya bê şik û şiphê ji bêjim ku bî kuştina mirovan ti kes nikare ti piran çareser bike.Kuştina kesan biçi anoji dibe bila bibe nayê qebûlkirin. Namusan insanan paqij dikin. Kişannamusan? Ma namusa însanan çîye?İnsan ji namusê çi fêm dikin? Helbet, namus tenê iro tiştê ku xelkê me jê fêmdike nine.

Beriya ku însan însanan bikuje divê wana islah bîkê, wan qezenê bîke. Her Insan gunehan dike. Insanê ku gunihan neke tineye, cezayê van gunehan ji Xwedê dide.

Karê me divê em nehêlin ku ew kesana xetayan bikin û vegerîna wan kesan ji wan gunehan be.Dibêjin ku "Emê wan kesên van gunehan dikin bikujin da ku kesên din nekevin xetayan" Yanê bî tîrsê istiqametê didine însanan. Av tişteke beyhudeye.

Li cîhe ku hûnê bi tirsê îstîqameta însanan tespît bikin, bi iqnakirinê rêyeke rast û li gor fitreta mirovan bi wan bidin hezkirin û bidin pêşîya wan. ♀

www.arsivakurdi.org

Seni seviyorum, Roza

yeryüzü aşkın yüzü
yeryüzü güzel yüz oluncaya dek

AYŞEGÜL

Varlığına henüz alışabilmiş değilim ama, inan seni çok seviyorum. Varlığına alışamayışımın nedeni ise varolma koşullarınla ilgili. 8 Mart'tan en çok bir ay önce idi. Bizim de artık bir dergimiz olsundu isteğimiz. Uzak yarınlara ertelemeden, hemen şimdi, bu 8 Mart'la birlikte. Sonrasında neler olacak, devamını getirebilecek miyiz sorusunun cevabını bile veremezken, bir kere için bile olsa bizim Roza'mız da varolabilsin demiştik. Ümitsizlik ve yorgunluktan ağlayacaklarımız da ne çok kahkahlarla gülmüştük. Mantığın ve koşulların sınırlarını zorluyor ve çoğu zaman bu sınırların ötesine geçiveriyorduk. Zira, Roza seni varetme koşullarına bakıp umarsızca gülmek yerine, ağlayıp sızlansaydık ya da aklı selimimizle hareket etseydik, belki de sen hiç olmayacaktın. Ne iyi ve güzel ki "nesnel ve öznel" koşullara rağmen PERVASIZCA bir kalkışma yaptık ve sen artık varsın. Üçüncü ve sonraki sayılarının akibeti ne olacak- ikinci sayı toplatıldı- bilemiyorum. ŞANS diliyorum. Çünkü sen büyük oranda ŞANS ESERİsin.

İlk sayıdaki ufak puntoların, bordo mürekkibin, harf karekterin, dizgi hatalarınla kendince minik bir felakettin. Ancak, birçok yazınla da önemli tartışmaların önünü açtın ya da açacaksın.

Kürt kadınları sömürgeci şiddete maruz kalıyor ve buna karşı savaşım veriyor. Ancak acıtan şu ki, sömürgeciliğe karşı mücadelemizi alkışlayan, bizi "yiğit, kahraman" ilan eden dostlarımız kadınlık kimliğimiz için verdiğimiz mücadelenin karşısında düşman -zaman zaman açıkca zaman zaman da yoksayarak ve örtülü biçimlerde- oluvermeler...

Önce ulusumuzun özgürlüğü için birlikte savaşalım deniyor, sonra her ne hikmetse birlikte mücadele ettiğimiz ulusumuzun özgürleşmesi için kullanılan silahlar, bu kez bize karşı kullanılıyor, sevgili silahlı erkeklerimiz tarafından katlediliyoruz. Güneyde katledilen Şilan'ların, Sabiha'ların, Xeris'lerin, Ayşe'lerin sayısı bini buluyor. İşte Kürt kadının bu acı dolu gerçekliği biz ROZA'cı kadınlar için senin varlığını ertelenemez ve vazgeçilmez kıldı.

"Toplumda partili ve partisiz hemen hemen tüm erkekler silahlı ve silahlar siyasi ve hukuksal keşmekeş ortamında en kolay namus meselesi altında kadınlara karşı işletiliyor... Bütün bu cinayetler islamcı ve milliyetçi hareketlerin kendisinden kaynaklanıyor. Bu örgütler fahişe olarak bilinen kadınlara ve radikal kadınlara karşı çeteler kurarak bu cinayetlerin içinde yeraldılar. Özelde PDK ve YNK bütün bu cinayetlere karşı önleyici önlemler almadıkları gibi bazı anlarda bu eylemlerin içinde yer aldılar." (Kadınlar Acil Dayanışmaya, 2. Sayı)

-"Kürt siyasi sınıfının programlarında benim infaz gerekçelerimle ilgili özel ve çok açık bölümler istiyorum. Özel Tim Diyarbekir'de herhangi bir Kürdü katlettiğinde nasıl bir tavır konuyorsa, Urfa'da katledilen Sevda ile ilgili aynı tavrın konmasını bekliyorum. (Özgür Memleketimizde de Sevdalar İnfaz Edilecek mi? Hatice Yaşar 2. Sayı)

Kürt erkeklerince infaz edilen Kürt kadınlarını ölümü karşısında, ulusun davası için kadınlık çıkarlarımızı erteleyerek sadece ulusal çıkarlarımız için birlikte mücadeleyi dayatan ulusal önder kadrolarımızın bir kez daha ne kadar ezilen cinsten "yana" cinsiyetçilik "düşmanı" olduklarını hep birlikte görüyoruz.

Gerçekten muhalif, cinsiyetçilikten yana değil ezilen cinsten taraf isek; devlet şiddeti karşısında yükseltiğimiz sesimizi kadınların maruz bırakıldığı -toplumdaki çoğunluğunda sessiz kalarak onayladığı ve desteklediği- erkek şiddetine karşı da ARTIK yükseltelim.

Kürt kadınınların ezilmişliğinde devletin rolü konusunda hemfikiriz. Şiddetin bir de erkek yüzü var ve bu hep birileri tarafında gözardı edilmeye çalışılıyor. Sema "Kürt Kadın Kimlikleri yazısında bunu şöyle dile dökmüştü:

"Kürt kadının kadınlık durumu ağırlıkla dış düşmanın saldırıları ve baskılarıyla izah edilmekte, Kürt erkeğine yönelik bir hoşgörü ve anlayış gündeme gelmekte, dolayısıyla cinsel ayrımcılık çok fazla sorgulanmamakta".

İşte unuturulmak ve unutulmak istenen Kürt kadın gerçekliğimizi ilk kez bu denli sansürsüz, ilk kez bu denli gerçek, kendimiz kalarak -ne kadınlığımızı, ne de Kürtlüğümüzü inkar etmek zoruna maruz kalmadan- seninle birlikte dile döktük ROZA.

Kadınlık durumumuzu sorgulayabileceğimiz, zaman zaman çatışsak da , güzel dayanışmaları yaşacağımız, KENDİMİZE AİT BİR ODAMIZ var (ROZA'nın tek göz de olsa bir bürosu var). Kapısını çekincesiz açacağımız, çalacağımız.

♀

DİYARBAKIR 5 NOLU CEZAEVİ KADINLAR KOĞUŞU

H. ŞEVİN

KOMUTAN İLE FARE BAKIŞTI.!

Bugün halen, cezaevinde yaşanan vahşeti yazarken bile insanoğlunun ne kadar dirençli olduğunu düşünüyorum. Sadece yazarken mi, hayır olayı yaşarken de korku, acı ve eziyetle birlikte kahkahalarımızı bastırmak için, defalarca dudağımızı ısırdığımızı, ısırmak zorunda kaldığımızı hatırlıyorum.Traji komik vakalardı. Şimdi o anı yaşıyorum. Koğuştayız, ranzaların etrafında koğuşun dört bir yanında hazırol vaziyetteyiz. Her zaman olduğu gibi koğuşa gelen her tutuklu kadına elliiki marş ezberletirilirdi.

Gardiyan, bize cezaevi komutanının geleceğini bildirdi.

Komutan, bir manga askerle koğuşa girdi. Hepimizin künye okumasından sonra, birden komutan fareyle ilgili konuşmaya başladı. Sonra yakalama taktiklerine geçti. Hepimiz hareketsiz ve merakla dinliyoruz. Çünkü durup dururken niye fare konusu çıksın? Durup dururken fare yakalamada başarılı olma yollarını niye anlatsın? Belki yakaladıkları mahkumları anlatmaya çalışıyordu. Komutan: "Koğuşlarda fare çok, onları yok etmelisiniz. Nasılmı? Çok kolay, bakın size anlatayım: Bizim evde de, fare çoktu. Zehirle, kapan kurmayla baktım olmuyor. Kafamı çok kızdırdılar, çikabilecekleri yerleri kollamaya başladım.Nihayet bir gün, mutfağın duvarında kıstırdım. O bana bakıyor, ben ona (kim olacak komutan ile fare) öylece bir süre bakıştık birbirimizle . Derken, fare şaşırdı. Bunu fırsat bilip,o an üstüne atladım. (Bu ara kendini kaptırınca uygulamalı olarak anlatmaya başladı .) Ve iki elimi üstüne Koydum.Fare de anladı kaçamıyacağını artık ve teslim oldu. Artık zaman zaman çıkış yerlerini kolluyordum. Elime de naylon torba geçiriyordum. Böylece Bir sürü yakaladım. Eh çok şükür bizim evdeki farelerin kökünü kazımıştım. Benden kaçar mı, bu kadar vatan haini ile başa çıkılır da farelerle mi başa çıkamayacağım. Öyle değil mi koğuş?" diye bağırınca hep birlikte bağırarak "EVEET KOMUTANIM"..dedik .Komutan sözlerine şöyle devam etti.

"Onun için kadınlar koğuşunda da bügünden itibaren fare yakalama seferberliğini başlattım. Fare yakalayamıyanlar cezalandırılacak. Bu bir emirdir. Yakaladığınız fareleri zimmetle gardiyana teslim edeceksiniz. Haydi bakalım kadınlar koğuşu, gazanız mübarek ola".

Başladık kadınlar koğuşu olarak topyekün fare aramaya. Aramaya başladık ama hepimiz başarılı olamadık.(S.P. ve S.dışında)S. arkadaş hergün eline torba geçirerek fare yakalıyordu.Yakalanılan fareleri komutana devir teslim yaparken koğuş hazırol vaziyette tören halinde bekliyorduk. Bizler yakalayamadığımız için bazen canlı bazen ölü fareleri elimize verir baktırırlardı. Bu işlem sırasında midesi bulanan, ürküntü duyanları görünce başka koğuştan getirmeye başladılar fare ölülerini her yemekten önce. Bu yakalamalar sırasında arkadaşlar komutan gibi bir türlü fareyle bakışma anını yakalayamadılar tabi.Evet günlerce elimize naylon torbalar geçirerek tuvalet ağızlarında, koridorlarda fare beklemeye başladık.Kısa boylu,şışman komutanımız her bizi ziyaret ettiğinde fareyle bakışması aklımıza geliyordu. Gülmemek için dişlerimizle dudaklarımızı kanatırcasına sıkardık. Bazen sıkma da fayda etmezdi. Gülerdik, tabi sonuç hücre cezası.

VUKUAT: YATAKTA KIPIRDANMA VAR

Diyarbakır 5 nolu Cezaevi kadınlar koğuşundayım. Orda ilk günlerim. Vakit akşam, bütün koğuş sakinleriyle birlikte, yat komutundan sonra herkes askeri nizamla yatağa girdi. Bende Fidan'la aynı yatağa girdim. Fidan'a hafifçe sokuldum, gündüzün korkunçluğunu unutmak, insani duyguları hissetmek için. En azından yalnız olmadığımı bi

liyorsun, "biliyorum". Fidan duygularımı anladığını belirtircesine kardeş şefkatiyle elimi tuttu. Bu dokunuşu bana huzur verdi. Ellerimizle duygularımızı paylaştık. Ve düşünüyorum; "acaba tekrar dışarıyı,ailemi, arkadaşlarımı, okulumu tekrar görür müyüm? Diyarbakır sokakları, yaşamım, insanlar film şeridi gibi gözlerimin önünden geçiyor. Dışarıdaki herşeyi, hatta kızdıklarım dahil herşeyi özledim.

Beynim bir tek şeye çalışıyor. İnsanları tekrar görmek,sevmek ve yaşamak.

Bu düşünceyle yorgun bir halde uyumuşum ki birden koğuş mazgallarının olduğu duvarın koridorunda patırtı, haykırış, inleme sesleri duyunca, aynı anda Fidanın kulagima"sakın kalkma, teprenme hep böyle olur, dayanmaya çalış"sözlerini duydum.

Sesler gittikçe dayanılmaz bir hal alıyor sanki yüz kişilik bir asker gurubu ve 5_6 tutuklularin ve bunlara karışan tekme, tokat, bedenlere inen kalas, çop, duvarlara vurulun kafalardan çıkan sesler, sesler...

Sesler kulaklarımı tırmalıyor, tanrım, bu sesleri duymak istemiyorum. Parmaklarımla kulaklarımı tıkıyorum yine sesler duyuyorum. Göz yaşlarımı engelleyemiyorum, hıçkırığa dönüştü, hıçkırıklarımı bastırmaya çalışıyorum. bağırmamak için kendimi güç tutuyorum ve sık sık Fidan'ın elimi sıkışının dışında, ben ve sesler varız. Düşüncelerim tek boyuta indi. kıyamet kopuyor, dışarı yok artık bizim için, burdan kimse çıkamaz.

O güne değin acıyla bağıran, inleyen erkek sesleri duymamıştım. Tutuklulara marş söyletirken tahminen bir kişiye 20_30 civarında asker düşüyordu. Tutuklulara, ana, bacı ve eşlerine küfürler etmeleri için bagırıyorlardı. Bu komuta uyan bir iki tutuklunun kendi yakınlarına ettikleri küfür sesleri ve diger küfretmemek için direnenler...Edene ve etmeyene yine kalas, yine tekme, tokat, cop, üstünde tepinmeler ve korkunç garip hırıltılar...

Ve sesler kesildi. Birden rüyadan uyanır oldum, evet sanki bir rüyaydı. Sonra, koğuşa inen hafif aydınlıktan sabah olduğunu anladım. Arkasından, koğuş sorumlusunun "Koğuş kalk!" sesiyle, hepimiz yataktan fırladık. Ter içindeyim, gözlerim şişmiş bir halde, arkadaşlarla sıraya dizildik. Gardiyanın içeriye girişinden, "Vukuat var." diyeceğini anladık. İçtima verdik. Hemen ardından, "Bu gece ne duydunuz?" sorusuna, hep bir ağızdan, "Hiç bir şey!" yanıtını verdik. O sırada bir manga asker daha geldi. Bu defa da, "Kim yatakta kıpırdadı? Bizden ses çıkmadı. Askerlerden biri önümde durdu, "suçluyu bulduM" diye bağırdı. Bana döndü ve "sıradan çık" dedi. Öyle sık sık bahane bulunurdu herşeye. Ben de daha yeni olduğum için hücreye gitmem gerektiğini biliyordum. Çıktım, ama tüm duygularım aynı anda harekette... Vukuat işledin mi hücreye gideceksin. Hücreye gidincbiraz rahatladım. Kendisinin her türlü eziyeti yaşaması, başka birine yapılanı seyretmek zorunda kalmaktan daha kolay değildir. Bu duygu ,bir annenin acı çeken çocuğunun acısını kendi bedeninde yaşaması gibi.

. Orda geçen günlerimde payıma düşenden çok, seyrettiklerim beni etkiledi ve zaman zaman dayanamama noktasına geldiğimi hissettim. Dışardayken, cezaevinde koşulların sertleştiğini duymuştum, ama yaşamadan imkanı yok tasavur edemezdim. Şimdi bile, bunca aradan sonra da duygusallığımın son kertesine geliyorum ve acıyla hatırlıyorum. Bu aynı zamanda beni insanoğlunun güçlülüğü, nelere dayanabileceği, yeteneği, insanlığın saygınlığının sınırsızlığı noktasına götürüyor. Evet, gerçekten insanı tam olarak anlayabildigimiz zaman birçok karanlık noktalar çözülecek. İnsan mantığının kabul edemeyeceği noktaya kadar vahşileşen ve her türlü vahşete karşı dayanabilen insan tipleri...

www.arsivkaradeniz.org

www.arsivakurdi.org

ERKEKLERE MÜBAH KADINLARA GÜNAH FEMİNİZM

HATİCE Yaşar

1969'ların sonlarıydı. Üniversitelerdeki Kürt gençlerinin DDKO'ları kurmalarından sonra üyesi olduğum DEV-GENÇ saflarında Kürt meselesi "nihayet keşfedilmiş ve Marksizm'de milli mesele tartışmaları ivme kazanmıştı." Kızıldere'de katledilen sevgili Kazım Özüdoğru'da bizim okulda milli mesele semineri veriyordu. Konuşması o güne kadar kulaklarımızın duymaya alışmadığı kavramlarla doluydu. Her fırsatta tekrarladığımız Türk kelimesi aniden Türkiye'ye dönüşmüş ve aralarda o güne kadar sadece sosyalist olmayanların kullandığına inandığımız Kürt kelimesi doldurulmuştu. Seminer bittikten sonra "Kürtlerden bu kadar çok bahsederseniz, bütün Kürtler Barzani'nin yanına gider" denerek tepki gösterildiğinde bizim okulun DEV-GENÇ başkanı tarafından "Sosyal-Şovenizm" tehlikesine karşı ciddi bir biçimde uyarılmıştı. Bu kavramla da yeni karşılaşıyordum ama başkanımın yüz ifadesinden özellikle kaçınmam gereken bir tehlike olduğunu kavramıştım. Bunun tek yolu da eldeki milli mesele ile ilgili klasiklere yönelmekten geçiyordu. Bu kitaplarda ise "ulusların eşitliğinden" ve "ulusların kendi kaderlerini özgür ve diledikleri gibi tayininden" bolca bahsediliyordu. Bu formülasyonların arasına sık sık üç harfli bir "ama" kelimesi sıkıştırılıyordu ya! Bu küçük kelime pek de dikkatimi çekmiyordu. Ta ki, edepli bir biçimde DEV-GENÇ'ten istifa edene kadar. "Bir komünist en yararlı olduğu alanda bulunmalıdır. Ben Kürdüm kendimi en iyi ifade edebileceğim yer DDKO'lardır. Bundan sonra o saflarda mücadele edeceğim" içerikli bir mektupla istifa ettim ve cevap olarak o küçük "ama"nın aslın da ünlü formülasyonların bir hülasası olduğunu şaşkınlıkla farkediyordum. "Sosyal Şoven" yağmurdan kaçarken, "milliyetçi" dolusuna tutulmuştum ve bir gün önceki yoldaşlarım tarafından milliyetçi olmakla itham ediliyordum. "Ulusların kendi kaderini tayin hakkı" vardı ama egemen ulus sosyalistlerinin önderliğinde ve onların çizdikleri sınırlar çerçevesinde.

Çünkü ezilen bir ulus kendi başına kalırsa emperyalizm, feodalizm, kapitalizm ve daha nice bilinmeyen kötülüklerden hangisinin kucağına düşeceğini Allah bilirdi. Bu nedenle ustalarımız milli mesele ile ilgili tezlerini formüle ederken çok sık "ama" kelimesine başvurmuşlardı ve her ama ezilen ulusun kurtuluşu yolunda uyulması gereken zorunlu bir şartı ifade ediyordu. "İyi ama öyleyse niye yalan söylüyoruz, kurtuluşu bu kadar çok şarta bağlı olan bir ulus diğerleri ile eşit olamaz ki" babındaki itirazlarımız hiç bir işe yaramadı ve milliyetçilik ithamından yakamızı uzun müddet kurtaramadık. Ta ki, Kürt halkının mücadelesi düşmanlarının bile dilinde Kürt realitesine dönüşene kadar. Türklerin Kürtlerden bahsetmesinin adı enternasyonalizm idi ve yüce bir değerdi ama siyasi tercihi ne olursa olsun bir Kürt, aynı formülasyonları kullandığında milliyetçi ilan ediliyordu. Yani Kürtlerin kurtuluşundan bahsetmek Türklere mübah, Kürt sosyalistlerine günah idi.

Kadınların devrimde ve de siyasette ne kadar önemli bir potansiyeli temsil ettiğini de aynı süreçte duymaya başlamıştım. Aynı ezilen uluslar gibi kadınlar da katılmadan devrim olmuyordu. Bu katılımda da bir yığın "ama" vardı fakat ben bu ikinci kez karşılaştığım "ama" ları algılayacak konumda değildim artık. Kalın bir at gözlüğü takmıştım. Kendim kadındım ve bir örgütün tepesindeydim. Kadınların hepsi benim gibi olmak isterlerse kimse onları engellemezdi, yeter ki kendileri biraz çaba harcasınlar, küçük burjuva hayallerinden vazgeçsinler, seminerlere katılsınlar vb vb. Ayrıca hayatımda hiç fabrika görmemişken proletaryayı kurtaracak olan ben, kendi cinsimi haydi haydi kurtarırdım. Özcesi anamın bana sormadan beni mahkum ettiği her iki kimliğim de savunmasını, hakim olanların çizdikleri sınırlar içinde yapmaya uğraşıyordum. İki yıl Kürt kimliğimi Türkçe korumaya çalışmıştım. Cinsel kimliğimi ise erkek feminizmi yaparak koruyacağıma en azından 20 yıl inandım.

Erkek Feminizmi

Herhangi bir zihinsel faaliyete fırsat bırakılmaksızın günümüzde ithamına maruz bırakılmaktan kaçınmak gereken moda "küfür"lerden biri de feminizm. Bir zamanların Kürt komünistleri için milliyetçi ilan edilmek nasıl korkulu rüya idiyse, bu günün mücadeleci kadınları içinde bu kavram aynı şiddette canlarını acıtsın diye kullanılıyor. "Kürt ve Türkler eşittir" sloganı pratik hayata uygulanmak istendiğinde nasıl emperyalizm, feodalizm, kapitalizm, işbirlikçiliği vb. vb. bütün lanetli sıfatları göğüslemek gerekiyor idiyse, "kadın erkek eşittir" formülasyonu ete kemiğe büründürülmek istendiğinde de en azından bölücü damgasını yemeye hazır olmak demektir. (Bir avuç erkek düşmanı ve erkeklerin yerine göz dikmiş, evde kalmış ve hatta çirkin kompleksli, erkekler tarafından hayal kırıklığına uğratılmış, kocasıyla mutlu olma-

kurdi.org

yan ve de cinsel bir tercih sanki suçmuş gibi lezbiyen vb.vb. leri de her kadının ikinci adı olarak kullanacaklar. Fakat ben bu kavramların hepsini erkek egemen sistemin sorgulanmasında son derece önemli kilit kavramlar olarak görüyorum ve bu kavramlardan hangisini bana layık görürlerse hiçbir rahatsızlık duymayacağımı şimdiden ilan ediyorum)

İnsan türü, sömürüsüz bir dünyaya doğru emeklemeye başladığında yüzbinlerce kadının odun yığınları üzerinde canlı canlı yakılmaları pahasına ancak 19. yüzyılın ilk yarısında ünlü sözlüklere girebilen feminizm, kadın haklarını geliştirme-genişletme mücadelesi olarak tarif edilmektedir. Ve nasıl olur bilemiyorum ama, cinsiyetini değiştirmediği müddetçe her kadın kendisini bu büyük kazanımın sahibi sayar ve bu kazanımdan gurur duyar. Yeter ki, kadın kendisini eksik etek olarak görmekten bir kez şüpheye düşsün ve "ben birilerinin kaburgalarından peydahlanmadım, ben birilerinin tamamlayıcısı değilim, ben kendi başıma bir "BİR"im" demeye başlasın. Malesef bu süreç kolay yaşanmıyor. Tanrı-peygamberler, şeriat yasaları ve odun yığınları tehdidi ile hafıza kaybına uğratılan kadınlar, hapsedildikleri mutfaktan kapılar açık bile olsa kolay kolay çıkamıyorlar. Bu nedenle, mutfak dışında da kadına ihtiyaç duyulan bir çok toplumda olduğu gibi bizde de ilk feminist talepler bizzat erkeklerin saflarında duyuldu. Nitekim bizim memlekette kendisini feminist ilan eden ilk insan bildiğimiz kadarıyla şimdilik Abdullah Cevdet'tir. Son iki yüzyıldır aydınlanmacı Fransız filozofları ve devrimini örnek alan Kürt devrimci ve aydınları kadının nasıl bir vazgeçilemez bir potansiyeli ifade ettiğini farketmekte gecikmediler. Birçok ideolojik ve siyasi çaba harcadılar. Şiirler yazdılar, türkü ve marşlar bestelediler amme okulları açtılar ve ta 1919'dan itibaren her siyasi organizasyonun yanına bir kadınlar kolu da ilave ettiler. Tüm parti programlarına kadın "sorunu" ile ilgili özel bölümler koydular. Hatta her 8 Martta özel bildiri-makaleler kaleme aldılar, seminerler düzenlediler ve kadınlara, nasıl bir çifte sömürü altında ezildikleri konusunda kadın bilinci taşıma görevini üstlendiler. Erdelen Kürt emaretinin ünlü prensesi şair-tarihçi Mah Şeref, Adile, Hepse, Mina Zarife Hanımları örnek gösterdiler ama Kürt kadınları yine de "cehaleti kırıp" ünlü şairimiz Hemi'nin "art niyetli düşmanımız Arapların armağanıdır" dediği siyah çarşafları bir yana atıp Kürt erkeklerinin devrimine arzu edilen oranda katılamadılar. Hala bu gün bile "ulusal" kurtuluşçu erkeklerin %99,9...u analarının, bacılarının kızları veya kanlarının evden çıkmadıkları seminerlere katılmak istemedikleri konusunda şikayetçiler ve sık sık "ne yapalım yani zorla mı getirelim" diyorlar.

Gerekçe ve kaygıları ne olursa olsun Kürt siyasi hareketleri erkekleri kadınlardan önce feminist oldular. Ben kendi payıma Kürt toplumunda ikinci cins olduğumun bilincine onların sayesinde ulaşabildim. Sevgili yoldaşlarım olmasaydı çifte sömürünün cinsimle ilgili yanıyla ilgilenmeyecek ve herhangi bir siyasi yol ayrımında erkeklere yöneltilen "oportünist, teoriyi bilmez, korkak vb vb." gibi ithamların kadın söz konusu olunca "dernek yosması"nda neden özetlendiğini algılayamayacak, belki farketmeden geçip gidecektim özgürlüğümün yanından. Sağolsunlar egemen cins olarak kendi imtiyazlarının sorgulanması gerekiğini itiraf ettiler, aynı egemen ulus sosyalistlerinin milli meselede attıkları ilk adım gibi. Devamında da şimdilik aynı tavrı sergiliyorlar. Bu güne kadar kendilerine mübah saydıkları feminizmi, bu hareketin gerçek sahipleri dillendirmek istediğinde tabu ilan ediliyorlar. İkinci kez "ama" larla karşılaşıyoruz. Ulusal kurtuluşta olduğu gibi kadın kurtuluşu mücadelesinde de hakim olanların önüne sürdükleri şartlara uymak gerekiyormuş. Aynı ezilen uluslara da olduğu gibi ezilen cinsi de kendi başına bırakmamak gerekiyormuş...

Oysa atılan her adımın bir yerlere yönelecek devamı vardır ve bu devamın sonuçlarına tahammül etmek gerekiyor. Kürtler var dendiğinde bu halkın kendi dilinde haykıracağını nasıl tahmin etmek gerikiyor idiyse, en azından yüzyıldır cinsel kimlikleri konusunda devamlı mesajlar gönderilen kadınlar da bu mesajlara kadın dilinden cevap vereceklerdi ve Kürtçede kadın ve erkeğin iki ayrı dili olduğu ortaya çıkacaktı. Kadınların 8 Mart bildirileri kadınca yazılacak ve doğal olarak erkek sekreterlerin yazdıklarından farklı bir içeriğe sahip olacaktı. Ve devamı da gelecekti, "niye sadece bir gün 365 günün hepsini istiyoruz" diye sesini yükselten kadınlar çıkacaktı siyaset sahnesine. Nasıl bir Kürt olarak komşu halklara hiç bir gerekçe ile özel imtiyaz tanınmıyor ise kadın olarak da Kürt erkeklerinin tüm cinsel imtiyazları sorgulanacaktı. Kürtler konuşmaya başladığında Kürt sorunu Kürt gerçekliğine dönüştü. Kadın feminizmi dillendiğinde de kadın sorunu, kadın gerçekliğine dönüşecektir. Dünün cinsiyetinden soyunmuş "kartalları" cinsel kimliğine de sahip çıktığında kanatlarını daha bir şevkle çırpıyor ve rüzgarı daha iyi arkasına alabiliyor. ♀

KARDEŞLİĞİN VE BARIŞIN ADI CEZAEVİ

"Geçmişin kadın kahramanlarının adları sadece mezar taşlarında, ünlü cezaevi ve mahkemelerin tozlu arşivlerinde okunur oldu. Bir çoğunun adları unutuldu ya da unutulmaya yüz tuttu." (1)

HAZAL ÇELİK

Zelal gelin henüz 18 yaşındaydı. Bir yıllık gelindi ve ilk doğumuydu. İlk sancılar geldiğinde yanakları al al olmuştu. Kaynanasına söylemeye utanıyordu. İkinci sancısı geldiğinde görümcesinin aracılığıyla ev halkı duymuş, mahalle ebesi çağrılmıştı. Sancılar iyice sıklaştığında alnındaki terler boncuk boncuk yüzüne dökülürken heyecanını, korkusunu "kızım Leylam" diyerek utanarak bastırmaya çalışıyordu.

Henüz yedi aylık hamileyken Diyarbakır'daki seçim mitingine gitmişti. Karşısında tülbentli, tıpkı kendisi gibi giyinmiş, başında üç renkten örgü bağlamış, yiğitçe konuşan, korkusuz bir kadın görmüştü. Bu kadın LEYLA ZANA'idi. O gün kalbinin derinliğinde güzel bir heyecan duymuştu. "Kızım olacak ve adını Leyla koyacağım" diye düşünmüştü.

Zelal Gelinin, sancıları iyice sıklaştığında doğum anının yaklaştığını anladı. Çığlıklar arasında bebek sesini duyduğunda gözlerine inanamamıştı. Leyla'sı gelmişti. Derin bir nefes almaya çalışırken bir kez daha sancıları tuttu. Bir yavrusu daha olmuştu.

Bizim ülkemizde, Leylaları, Zekiyeleri, Berivanları unutmamak, geleceğe taşımak için Zelal Gelinler gibi adlarını çocuklarına veren nice Kürt kadını var. Mücadele mirası da böylece kuşaktan kuşağa aktarılıyor.

Leyla, Kürt halkının çok sevdiği bir isimdir. Aslında, sadece Kürt halkı değil, bütün Ortadoğu halkları

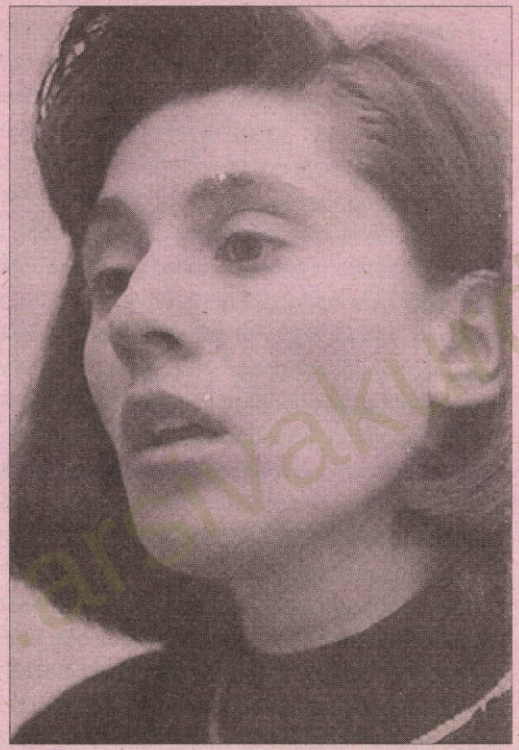

Mecnunun Leylası, Filistinli Leyla Halit, Irak Kürtlerinden Leyla Qasım, Leyla Zana ve nice Leylalar tarihte aşkları ve mücadeleleriyle destanlar yarattılar.

Leylaları sever. Çünkü, Mecnunun Leylası, Filistinli Leyla Halit, Irak Kürtlerinden Leyla Qasım, Leyla Zana ve nice Leylalar tarihte aşkları ve mücadeleleriyle destanlar yarattılar.

Leyla Qasım'ı dört parçadaki Kürtler tanır ve sevgi ile anarlar. Başı dimdikti, onurlu ve kararlı gitmişti darağacına . Leyla Zana da tüm Kürtlerin tanıdığı sevdiği değer verdiği, yiğit bir Kürt kadınıdır.

Onu ilk olarak, 12 eylülden sonra baskı döneminde Diyarbakır cezaevi direnişlerindeki ailelerin açlık grevinde görmüştüm. Eşinin uzun cezaevi yıllarında, tüm zorluklara rağmen yılmamış, yaşam dolu bir kadındı .

Leyla Zana, Kürt halkı adına, ilk Kürt kadını olarak meclise adımını atarken, barışı ve kardeşliği dile getirirken, mecliseki dinazorlar onu anlamamış, anlamak istememişlerdi . Her fırsatta, kardeşlikten ve barıştan yana olduğunu, Kürt ve Türk halkları için savaş bedelinin ağır olduğunu anlatırken de anlamamışlardı onu. Bir gün bu gerçekliği Tü.k halkı anlar diye, devlet onu apar topar dört duvar arasına hapsetmekten medet ummuştu.

Devletin, demokrasi ve insan haklarına saygı söylemlerine rağmen, bunun geçersiz olduğunu ispatlarcasına, Avrupa Parlemontosu tarafından seçilen kişilere verilen Sakharov ödülü, Leyla Zana'ya verildi. Ayrıca, Leyla Zana Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilirken de devlet, bunu engellemek için hiç birşeyden kaçınmadı.

Sevgili Leyla, insanları sevdigin için, barışı ve kardeşliği savunduğun için sen zindanlardasın. Bizler seni anlıyor ve seninleyiz, umarım bir gün gelir ONLAR DA seni anlarlar.....

(1) Onlar Yüzde Bile Yoktular. Birey ,Yay.

♀

www.arsivakurdi.org

KÖLE KÖYLÜ ANNELERİMİZ VE BİZ ÖZGÜR KENTLİ KADINLAR

FATMA Kayhan

Demek ki, ortada bir sorun var, ezilen ve ezilmeyen olmak üzere iki tür Kürt kadını yaşıyor bu ülkede. Ezildiğinden söz edip yaygara çıkaran, ama "özgür" olan kadınlar ile asıl ezilen ama sesini çıkaramayan köylü kadınlarınız var. Hani o köylü kadınlar ezilmekten söz etseler haklılar. Ya diğerleri? Bu durum, Kürt erkeklerince karşımıza sık sık çıkarılmakta. Asıl ezilenin köylü annelerimiz olduğuna dair binbir rivayet üretilmekte. Onların köyde, tezek toplayışlarını, asker baskınları sırasında silah saklayışlarını, kocalarından dayak yeseler bile bunu çevreden nasıl gizlediklerini, çocuklarına zorlukla baktıklarını anlatıp,"İşte, onlar gerçekten ezilen kadınlar" diye sözlerini bitirirler.

Oysa, biz kentte yaşayan ve okuyup iş güç sahibi olan Kürt kadınlar, zaten ne eziyet görmüşüzdür, ne de ezilmenin anlamını bilirmişiz.

Burada gözardı edilen iki şey var. Birincisi, kadının ezilmişliğinin kökenleri çok eskidir. Kadın, bir cins olarak baskı altına alınışından bu yana köy, kent demeden her yerde ezilir. Ama, bu ezilme biçimleri farklılık arz edebilir. Bir cins olarak ezilmek ile yoksulluğun getirdiği sonuçları karıştırmamak gerekir. Kimin daha çok ezildiği gibi kıyaslar yapmak, farklı ezilmişliklerin üstünü örtme tehlikesini de barındırır.

Kadın kurtuluş hareketi de diğer kurtuluş hareketleri gibi (işçi sınıfı, ulusal hareket vb.) kent kökenlidir. Üstelik biraz okuma, araştırma olanaklarına sahip olma, kendi durumunu başkalarıyla kıyaslama, diğer özgürlükçü hareketleri görme, daha iyisini isteme; kadın olarak ezildiğini fark etmeyi, sorgulamayı ve buna karşı mücadeleyi beraberinde getirir. En azından bu süreci kolaylaştırır. Hayatı son derece dar bir alanda geçen bir köylü kadının daha iyi bir hayatı bilme, dolayısıyla isteme, değiştirme şansı çok daha azdır. Üstelik, cins rolleri oldukça kalın hatlıdır.

İki kadın tipini karşı karşıya getirirsek ortak yazgılarını görmemezlikten geliriz. Hatta, kadınların kentte daha çok dayak yediği, tecavüze maruz kaldığı bilinir. Köy yerinde kadınların kolay kolay muhatap olamayacakları cinsel tacize kentte yoğun bir şekilde karşılaşılır. Kadının iş, meslek sahibi oluşu kendini geçindirecek parayı kazanıyor (bu da çok rastlanır bir durum değildir) olması onu özgür kılmıyor. Bu durumdaki kadınlar babanın, kocanın ve diğer erkeklerin denetiminden ne kadar muaftır? Köydeki annelerimiz, gerçekten ciddi bir eziyet gördüler. Hayatın tüm yükünü omuzladılar, buna ramen aşağlandılar, horlandılar. Onlar karşı koyamadı, hayatlarını değiştirecek birşey yapamadı /yapamazdı da. Ne bunun olanağına sahiptiler, ne de kendi başlarına yaşayacak, direnecek seçenekleri vardı. Annem sık sık "Bilseydim, bu kadar çok çocuk doğurmazdım. Çünkü, ne kadar çok çocuğun varsa o kadar derdin var" derdi. Tüm gençliğini çocuk emzirmek, altlarını temizlemek, yemek yedirmek vb.işlerle geçirmişti. Geriye dönüp baktığında o kadar fedakarlıktan kendisine arta kalan neydi?

Ne annelerimiz ne de biz gerçekten özgür falan değiliz. Olamayız da bu cinsiyetçi-ırkçı ülkede.Toplumun tüm hücrelerine sinmiş sömürü ağları varken tek başına hangi kadın kurtulmuş olduğunu söyleyebilir? Kazanılan görece özgürlükler, değiştirilen hayatlar "kurtulmuş kadına" dair bir yanılsamadır. Bizler, belki nasıl mücadele edeceğimizi, hangi muhalif harekette yer alacağımızı, meslek örgütümüzü, belki de eşimizi, sevgilimizi... seçebiliriz.

Bu seçimler bizi, dayak yemekten, tecavüze uğramaktan, cinsel tacize maruz kalmaktan, sesimizin kısılmasından kurtaramıyor. ♀

www.arsivakurdi.org

DERLER Kİ, SON BÜYÜK SERÜVENCİ YARALIDIR HALA

BERCAN

Ölümünün ardından 5 yıl geçmesine rağmen, can dostumuz Vedat (Vedo) canlı anılarıyla halen aramızda yaşıyor.

1955 'te Diyarbakır - Bismil'e bağlı Hecîye Picûk köyünde doğan Vedat Aydın, geniş arazileri olan bir ailenin en büyük oğluydu. İlkokulu akrabalarının yanında, çevre ilçelerde, ortaokulu Bismil' de üç ayrı ailenin yanında, liseyi de Kızıltepe'de okudu. 1974'te Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih bölümüne başladı.1978'de okulu bitirip amca kızı Şükran Aydın' la evlendi. Rojen, Felat, Şevder adlı 3 erkek çocukları oldu.

Lise 2'den itibaren aktif olarak politik mücadeleye katıldı.1980'li yıllarda DDKD' de (Devrimci Demokrat Kültür Derneği) aktif olarak çalıştı. Öğretmenlik yaptığı dönemde Diyarbakır TÖB-DER yönetiminde yeraldı.1980' de DDKD' den dolayı tutuklandı. Cezaevinden 1982' de çıktı. Serbest bırakıldıktan sonra yine politik faaliyetlerine devam etti. Daha sonra Diyarbakır'da açılan İHD ve HEP'te aktif olarak çalıştı. Bu sırada da sayısız tutuklamalara ve gözaltılarına maruz kaldı.

En son, polisler tarafından alındığında bir daha geri dönmedi. Bu son gözaltı, 5 Temmuz 1991 gece yarısı gerçekleşti. Vedat Aydın, evden polis olduklarını söyleyen kişilerce götürüldü ve ailesi ile arkadaşlarının bütün aramalarına rağmen bulunamadı. Üç gün sonra, 8 Temmuz'dacesedi, Elazığı-Maden ilçesi yakınlarında işkence görmüş vaziyette bulundu. Ardından gerçekleştirilen cenaze töreni 7den 70'e yüzbinlerin katıldığı görkemli bir mitinge dönüştü. Ancak, bu cenaze töreni sayısız yaralama ve ölümle sonuçlandı.

Vedat sadece, dürüst, samimi, espiritüel, cesur ve fedakar kişiliği ile değil, cenaze töreninin görkemi ile de kitlelere mal oldu. Vedat Aydın'ı beşinci ölüm yıldönümünde saygıyla anıyoruz.

Vedat Aydın Kadınları, kadınlar onu öne çıkardı.

ŞÜKRAN AYDIN: HALK, KENDİNİ ŞEHİTLERE BORÇLU HİSSEDİYOR

• Gerçi, Kürt halkı seni iyi tanıyor, ama yine de söyleşimize başlamadan önce, kendinden biraz söz eder misin?

• Ben, 1957de Diyarbakır-Bismil'in Heciyê Mezin köyünde doğdum. Bizim köyde okul olmadığı için ilkokulu çevre köylerde okudum. 1978'de amcamın oğlu Vedat Aydın ile evlendim. ve Diyarbakır'a geldim.1978'de Diyarbakır'da kurulan DDKAD (Devrimci Demokrat Kadınlar Derneği) üyesi oldum.

• Vedat'la nasıl tanıştınız diye sormayacağım. Çünkü amca çocuklarısınız, birlikte büyüdünüz. Biraz o dönemleri anlatır mısın?

• Evet, beraber büyüdük, babalarımızın arazisi ortaktı.

Vedat, hepimizin büyüğü idi. Onu severdik. Şakalaşırdık, kavga ederdik, barışırdık, yani kısaca dosttuk. Daha çocukken bile dürüst kişiliği ve açık sözlülüğü ile göze çarpardı. Vedat, benim için dosttu. Duygusal bir yakınlığımız olmadı. Ama evleneceğimizi biliyorduk. Biz karar vermedik. Çünkü, daha bebekken beni, Vedat'ın kız kardeşi Vehibe'yle berdel etmişlerdi.

•Peki, karşı çıktınız mı bu evlilik biçimine?-

Hem de nasıl. Ben, Vedat ve Vehibe çok karşı çıktık. Ama, babalarımızın çıkarı gereği başarılı olamadık ve evlendirildik. Ayrıca, kardeş gibi birlikte büyüdük. En önemlisi, Vedat evliliğin sorumluluğunu alamayacağını, düşünüyordu. Çünkü, politik mücadelede aktif olarak yer alıyordu.

• Ve sonra evlendiniz...

• 1978'de Vedat okulu bitirince evlendik. Şimdi oturduğum, Diyarbakır'daki eve geldim. O zaman kardeşleriyle birlikte oturuyordu. Valizim ve mantomla gelmiştim. Vedat'la merhabalaştık. Valizime bakıp "Gelinlerin valizi çeyizle dantellerle dolu olurmuş , seninki sigaralarla dolu " dedi ve gülüştük. Bir akrabamız öldüğü için düğün yapamadık.

• Peki evliliğiniz...

• Klasik anlamda karı-koca hayatı yaşamadık. Daha önce de belirttiğim gibi kendisi neyin sorumluluğunu aldığını belirtmişti. Ben ise cinselliğini paylaştım sadece. Evliliğimiz onun ötesine gidemedi. Çünkü, bu evlilik babalarımızın çıkarı üzerine kurulmuştur. Vedat, bana hep arkadaş oldu ve öyle kalacak.

• Peki zorunlu evlilik olmasaydı?

• Vedat benimle evlenmeseydi de onun

farklı bir evlilik yapacağını tahmin etmiyorum. Çünkü o kişisel hiçbir şeyden tad almazdı. Bencil yapıdaki insanları da eleştirirdi.

• Evliliğin bütün sorumluluğu hep sana mı yüklendi?

• Yani herşeyini sevgilerine, dostluklarına, hazlarına öncelikli olarak toplumsal mücadelede görüyordu. Bütün bu zevkleri bu noktada yoğunlaşmıştı diyorsun değil mi?

• Evet onun önceliği tekti onun için teklik tek kişilik hücreydi.

• Evet, başta da belirtim, bana karşı açık sözlü davrandı. 1979'da oğlumuz Rojen doğdu. Sağlık problemleri vardı. Vedat, üzülüyordu. Ama, hep söylediği bir söz vardı: "Parça gerekirse, bütüne kurban edilmelidir". Ve bunu da Rojen'in doğumunda açık bir şekilde gördüm. Artık, baba da bendim. Doğuma da yalnız gitmiştim. Zaten, çocuklar için de baba kavramı olmadı. Zamanla da kanıksadım bunu. İnsani boyutunda terslik yoktu ki... Evde baskıcı, kısıtlayıcı değildi. Üçüncü çocuğumuza hamile kaldığımda, doğurma kararını sağlığım nedeniyle ben verdim. Bana "Sen bilirsin" dedi. Şevder,1987'de doğmuştu. Hastaneye yine yalnız başıma gitmiştim. Doğumdan sonra Felat'la beni ziyarete geldiler. Hemşireler bahşiş almak için "Müjde bir oğlun oldu" dediklerinde "Ben kız çocuk için geldim" deyince, hemşireler "Bu ne biçim Kürt erkeği?" demişlerdi.

• Evlilik boyunca yalnız kalmalarınız...

• Rüjen, 5-6 aylıken onunla vedalaştı. Yaklaşık üç ay evden uzaklaştı. 12 Eylül 1980'den 15 gün önce geldi. Ayrıldığı zaman onu özlüyor muyduk bilmem.... Zaten ne kadar beraber olabiliyorduk ki, bunu hiç kendime sormadım. Ama, Rojen hiç özlemedi sanırım.

• 12 Eylül dönemine gelelim istersen...

• 12 Eylül'den hemen sonraki günlerde köyden çıkması gerektiğini anlamıştım. Bana buralardan çıkamasa tutuklanacağını, tutuklanırsa haber gönderemeyeceğini, böyle bir durumda doğrudan görüşe gitmememi söyledi.

• Diyarbakır'daki muhalif kesimlerde yer alan kadınların çoğu Vedatla dosttular. Vedat, bir çok konuda olduğu gibi bu yönüyle de ayırdedici bir özelliğe sahipti. Ailelerimiz, Vedat'ı çok rahat kabul ettiler çünkü, güven yaratmıştı. Doğal ve rahattı. Vedat Aydın'ın kadına bakışını anlatır mısın?

• Onun devrimciliğe başladığı dönemlerde üç tabu yaşanıyordu: Din, asker, kadın. Dinsizliği benimsesen bile toplumdan dışlanacağın için söylemiyorsun açıkca. Hele asker hakkında yorum yapamıyorsun. Çünkü baskı var. Ancak, bu tapuların en katı olanı kadın meselesiydi. O dönemin devrimcileri kadınlar hakkında fazla bir şey söylemezlerdi. Kendileri için hepsi "bacı"-idi. Kendi eşleri ve yakınları olan kadınlarla sohbet etmezken ,demokratik kuruluşlardaki kadınlarla konuşur, tartışırlardı.

• Peki bu konuştukları, tartıştıkları kadınlar onlar için neydi?

• Yine "bacıları" oldu malesef.

• Peki, bu kadın tabusu aynı katılıkta devam ediyor mu? Senin kadına bakışını konuşalım istersen... Hep Vedat ile ilgili konuştuk . Buna ağırlık verdik bu ağırlıklarımızın nedeni Vedat'ın duyarlı kadın arkadaşlarına değer vermesi yardımcı olması ve iyi dostlukların etkisinden de ağırlıklı oluşundan mı?

• Tabii, Vedat'a kadınların politize oluşu gurur verirdi. Kısaca ,Diyarbakır'da Vedat kadınları, kadınlar da Vedat'ı öne çıkardı. Bu 12 Eylül'den çok sonra oldu.

• Neden12 Eylül'den sonra?

• Çünkü, düşman işkence yaparken fark gözetmiyor. Özellikle, Diyarbakır zindanlarını yaşadıktan sonra erkeklerle öpüştük, sarıldık, konuştuk. Cinsiyet farkı gözetmeden bu kadın tabusu yıkıldı.

• Peki, bu tabular ne kadar yıkıldı?

• Aşağılanmayı, ayıplanmayı göze alarak sevdiler, sevildiler. Hesapsızca ve korkusuzca.

• Erkeklerin aracılığıyla kadınların politikleştiğini iddia edenler var. Bu konuda ne düşünüyorsun?

• Özgürleşmeye veya daha doğrusu kadının

politikleşmesi erkekten geçmiyor bence. Yada bende öyle olmadı. Ben de Vedat'ın yokluğu toplumsal duyarlılık geliştirdi. Daha duyarlı oldum.

• Neden,Vedat mı engel oluyordu?

• Hayır daha önce de belirtmiştim. İnsani boyutunun çok geliştiğini.Bu konularda da doğal davranıyordu. Ama, eve yönelik olmadığından evin, çocukların ağır sorumluluğu bende idi ve sadece ortak dostlukları paylaşıyorduk. Öyle olduğunda pratik çalışmalara gidemedim ve bu konularda da gelişmedim. 1978'de DDKAD'ın üyesi olmama rağmen pratik çalışmalarından yeteri kadar yararlanamadım.

• Kadın olarak duyarlı olmana sadece Vedat'ın yokluğu mu neden oldu?

• Bence, politik gelişmeyi gözardı etmemek gerekir.

• Sen kadın hareketine nasıl bakıyorsun? Ve Vedat'la bu konudaki görüşleriniz ortaklaşıyor muydu?

• Bence var. Kürt kadını ilk etapta kadınlığı ile ezilmiyor. Kürt erkeği dilini kullanabiliyor da kadın mı kullanamıyor? Önce birlikte ülkelerini özgür kılmamalılar. Vedat da feminizm dışında hiçbir kadın hareketine soğuk bakmazdı. Feminizm Kürt kadını için lükstü. Ayrı örgütlenmeye sıcak bakmamakla birlikte saygı duyardı. 1989'da onunla 1975-80 dönemlerinde birlikte mücadele eden kadın arkadaşlarının bir kısmıı Bağımsız Kürt Kadın Derneği kurmak istiyorlardı. Ve bu çalışmalara Vedat'ın da dolaylı katkıları oluyordu. Sohbetlerde yer alıyor, ortamı yumuşatıyordu. O sıralarda evli bir arkadaşın evinde kadın arkadaşı derneğin çalışmasıyla ilgili konuştuğunda evin erkeği hizmet ediyordu. Vedat; " Diyamın, Xuşkamın ka vaye tu ciğare xu dıkşini. Aziz jı mera çay u tışta tini, ma ev ne bese meye?" demişti.

• Peki demokrat Kürt erkekleri kendilerini kadın konusunda aşmışlar mı?

• Hayır. Erkeklerimiz, sosyalizm ve eşitliği ancak kağıt üzerinde kabullenirler, değer yargılarını zorlamazlar.

• Vedat'ın kadın arkadaşları onunla kadın konusunu hep konuşmuşlurdır. " Jın gava şeve mer roje, jın eger roje mer şeve" diyerek kadın ve erkegin birlikte mücadelesini savunurdu, sen de bu düşünceye katılıyor musun?

• Evet.

• Genellikle şehit olan erkeklerin kadın yakınları onların yokluğunda siyasi arenaya giriyor. Çünkü, halk şehitlere kendilerini borçlu hissediyor. Bizi onurlandırıyorlar. Onların isimlerini canlı tutmak ve anmak için.

• Gelelim 5 Temmuz 1991'e.

• Vedat'ın bir özelliği de ekmek yememesi idi. Ne zaman dostlarıyla birlikte olsa "Ez nan naxum, ez merikek efendimim" derdi. İHD'nin Ankara'daki kongresine gitmek için hazırlanırken, "Kongrede Kürtçe konuşacağım, ya tutuklanırım ya da öldürülürüm" dedi. Gelen taze ekmeğin içine peynir koyup, "Ölmeden bir kez daha yiyeceğim bu ekmeği" deyip gitti. Tutuklandı...Genellikle böylesi durumlarda olacakları tahmin ederdi, tabii Türkiye'de yaşananları bildiği için. Öldürülmeden önce de böylesi bir durumdaydı. Evden alınmadan üç gün önceydi, ailece tatile gideceğimizi söylemişti, sevinmiştik, nihayet aile olacaktık. 13 yıllık evlilikten toplam iki yıl birlikte yaşamıştık. Ama, olacaktı. Çocuklar balkonda uyuyordu." dedi. "Ne konuşalım? Yine başka şeylerden mi?" diye sordum. O da, "Hayır, bu kez kendimizden konuşacağız" dedi. Ardından, "Ez ya 7 roj dijım ya 70. 2 roj yan jı 2 mah" diye. Lı mın bawê te gellek gıran kiriye. Lê bêle çavemın ne hêlê." Ve son beraberliğimizde gece yarasını geçtiğinde kapı çaldı. Vedat, gayet sakindi, onu alacaklarını biliyordu. Gözetleme deliğinden bakmadan açtı kapıyı. İçeri buyur etti. Gayet kibar davrandılar. Giyinmesini beklediler. Etrafı aramadılar, "Vedat Bey, bir ifadenizi, alacağız" dediler. Bana da, "Merak etmeyin hanımefendi yarın evdedir" diye ekledi. Fakat,O hiçbirini duymuyordu. Elini omuzuma koyarak, "Şerif Ağabeye götürüldüğümüzü söyle. Avukatıma

www.arsivakurdi.org

bildir diyerek, deri montunu giydi. Onların, kollarına girmelerini engelledi. "Sarhoş değilim, düşmem" dedi.

Pencereye koştum. Rengini koyu olarak gördüğüm bir renoya bindirdiler. Pikniğe, göle gidemedik. Zaten hiç gidememiştik ki...

Çocuklar ona "Baba" diyemedi. "Vedo" diye hitap ederlerdi.

• Vedat'ın ölüm haberini nasıl aldınız?

• 8 Temmuz öğleden sonra HEP'den birileri aradı. Hal hatır sorduktan sonra telefonu kapattı. Demek ki, olaydan haberleri vardı. Sonra, tekrar birileri aradı. Öğleden sonra büroya uğradım. Babam bir sandalyenin üzerine çökmüştü. Evdeki ve bürodaki bütün erkekler Maden'deydiler. Güya, Sabah Gazetesinin muhabiri madende, işkenceye uğramış, üzerinde kimliği olmayan bir ceset görmüş. Gazete vasıtasıyla olaydan haberdar olan HEP mensupları ve aileler olay yerine gitmiş. Cesedin elbiselerinden Vedat olduğunu anlamışlar ve savcı cesedi hemen gömdürmüş. Bizimkiler akşama doğru döndüler. Kan çanağına dönmüş gözlerinden ne kadar perişan bir halde oldukları anlaşılıyordu. Onların bu halini gördükten sonra ne yapılacağı üzerinde düşünmeye başladık. Her kafadan bir ses çıkıyordu. HEP'tekiler "Toplantı yapalım" bazıları "Yarın gömelim" diyor. Herkes sıcak duyguların şokuyla birşeyler yapmak istiyordu. Benim düşümcemi sorduklarında onun adına yakışan bir tören istedim. Bunun için de 2-3 gün beklemek gerekiyordu. Çünkü, Ankara'dan, İstanbul'dan, daha uzak şehirlerden parti temsilcileri ve arkadaşları yola çıkmışlardı. O gece çocuklarla köye gittim. Akşam evin basılabileceğini gözönüne alarak çocukların yanında olmam gerektiğini hissettim. Ertesi sabah gün ışırken köyden ayrıldım. Üç-dört arabayla resmi işlemler için Maden'e gittik. Yanımızda partiden 2 temsilci, aileden 3-4 kişi ve avukatlarımız vardı. O dönemin OHAL Valisi Hayri Kozakçıoğlu partiye telefon açıp benim ya da aileden birinin cenazeyi almam halinde yardımcı olacaklarını söylemiş ve köye götürmemizi istemişti. Bunu ne aileye söyledim ne de Kozakçıoğlu'nun yanına gittim.

Maden'de bizi epey beklettiler ve ifademi almadılar. Elbiselerini istedim vermediler, ben de çok ısrarcı olmadım. Bunu neden dayatmadığımı halen de anlamış değilim. Mezara vardığımızda 25-30 kişi çevremizi silahlarla sarmış elleri tetikte bekliyorlardı.

Cesedi çıkardılar, fakat benim görmeme izin vermediler. Soğukkanlıydım, daha doğrusu öyle sunmuştum. Birşeyler söyleyip bağırmamak için göstermediler. Cenaze arabasında benle onun arasında bir naylon örtü vardı. Bu işlemler olurken bütün ülkeden sayısız araba bize yaklaşmıştı. Dönüş başladı ama ne dönüş... Devrim olur da halk sokğa dökülür ya, alkışlar, tilililer, zafen işaretleriyle... Diyarbakır'a kadar 1 m2'lik boş alan yoktu. Evet, Vedo'ları rahat uyuyordu. Yüzüne bakabilseydim, gülümsediğini görecektim. Vedat'ı ancak öyle bir ölüm gülümsetirdi.

• Rahatsız ediliyor musunuz?

• Kim rahatsız edilmiyor ki? Kaynım Vehbi iki yıl önce İsveç'ten gelmişti. Yaklaşık 40-45 gün kaldı. Arkadaşları onu yemeğe alıyordu. Yani yasaklı değildi. Onun hareket ettiği akşam dayandılar kapıya. "Nerde Vehbi?" diye sordular. Ben de gülümsedim. "Vehbi yaklaşık iki aydır burda, gelip sormadınız da, siz Vehbi için burda değilsiniz dedim." Daha sonra, kapımız kırıldı. Heryeri allak bullak etmişler. Kapıcı "İşte hiç bir şey bulamadınız." deyince "Bir şey olmaz, Şükran Hanığm gelir temizler." demişler.

Hemen hemen her yıl rahatsız ediliyoruz. Ama dediğimiz gibi "Mêr mêra nasdike." Bir de onu onları rahatsız ediyorlar. (Vedat'ı ve şehitleri.) 15 Ağustos'ta bütün mezarlar kırılıp tahrip edilmişti. Son olarak da barış treninin Diyarbakır'a vardığı gün (23 Nisan) 3 tabur 1 minibüs gidip çiçekleri tahrip etmişler, köklerine dek sökmüşler. Bunlar bendeki rahatsızlıklar değil kesinlikle onlarda kaynaklanan rahatsızlıklar. ♀

HABİTAT'DAN

Galata Köprüsünde
polis engeliyle
karşılaşan
Malezya'lı,
Filipin'li
kadınlar

Fidel Kastro:

FOTOĞRAF
Hacer Yıldırım

www.arsivakurdi.org

KADINLAR GEÇTİ...

Galata Köprüsünde Asya Pasifik grubuyla yürüyen Kürt kadınları

ZORUNLU GÖÇE HAYIR

1- Endonezya Evsizler Derneği'nden gelen kadın

Sivil Toplum Örgütü Üyesi kadınlar

IRKÇILIK VE AYRIMCILIĞIN ŞEKİLLERİ

Çantamın çalınışından bir hafta sonra bir gazetede buradaki Migros'ların genel müdürünün hırsızlıklarla ilgili bir değerlendirmesi çıktı. Onun somut olayları değerlendirerek çıkardığı istatistiğe göre, genel hırsızlık olaylarının üçte birini yabancılar, üçte ikisini İsviçreliler yapıyordu.

Cevahir

İki gün önce Özgür Politika gazetesinde Yelda ile yapılan röportajı okudum. Yelda'nın kadınca kavrayışına, eleştirel bakışına hayran kaldım. Yelda, Roza'nın ikinci sayısında ve Birikim'de yazılarını okuduğumda dikkatimi çekmişti, fakat o röportajda onu bütünlüklü görmek mümkündü. Bu yazıyı, Yelda'nın bu anlamda verdiği esinle yazıyorum.

Benim yaşam tecrübem; ırkçılık ve ayrımcılığın herkes tarafından uygulanabileceğidir. Sadece belli ilişkilerde hakim olanlar, çeşitli şekillerde ve nedenlerle ezenlerin iktidar ilişkilerinde yer alanlar değil. Bence bireylerin ırkçı ve ayrımcı psikolojileri, kişilikleri ve bu temeldeki eylemlerini devletler besliyor, devletlerinki de kişileri... Görülen odur ki; her iktidar ve iktidarsızlık ilişkilerinde en altta olan kadınlar, bu ilişkilerin taşıyıcıları ve uygulayıcıları olmaktan kurtulmuyorlar. ROZA'nın Türk feministlerinden gördüğü ayrımcılığı ve ırkçılığı bir yerlerde-özellikle de çok açık örnekleriyle Yelda'nın yazısında-öğrenince pek hayal kırıklığına uğramadığımı veya sarsılmadığımı söylemeliyim. Aynı sorunları biz burada topyekün göçmen kadınlar Avrupalı kadınlarla yaşıyoruz. Ama aynı ırkçılığı ve ayrımcılığı, biz göçmen kadınlar kendi içimizde, rengimizin açık olma derecesine ve Avrupa'ya yakınlık, akrabalık durumumuza bağlı olarak Afrikalı ve Asyalı kadınlara uyguluyoruz.

Türk feministleri Kürt kadınının feminist olamayacağını veya ne biçim feminist olduklarını, gerçek feminist olup olmadıklarını sorguluyorlar. İşte bu, Avrupalı kadın. Benim kaldığım bölgede Haziran ayında Kanton kampında bir kadın toplantısı oldu. Ben, bu toplantıda küçük bir feminist grupla atölye çalışması yaptım. Bu grubun konusu "Günlük yaşamda feminist olmak". Başka bir kadın da "Göçmen kadınlar" konulu atölye çalışması yapmak istiyor ve göçmen kadınlar arıyordu. Telefonda bana, günlük yaşamda feminist olmayı neden seçtiğimi sorup, bunun bana uygun olmadığını söylüyordu. Ona, " Ben de feministim, aynı zamanda da göçmenim. Size göre göçmen kadın feminist olamaz mı?" diye sorup ekledim: " Feminist olmak sadece Avrupalı kadına özgü birşey değil." Birden bir sessizlik oldu ve cevap alamadım. İşte ayrımcılık ve ırkçılığın ince şekli. Bu kadın kalkıp ayrımcılık ve ırkçılığa karşı konferanslar düzenleyebilir ama, kendisindeki bu ince hali görmez.

Bir gün Zürih'te göçmenlere ait bir buluşma yerindeydim. Sri Lanka'lı kadınlar üzerine konuşuyorduk. Ben "Onlar çok köylü, çekingenler" dedim. Bir Türk kadın arkadaş bana "Bak sen de onlara ayrımcılık ve ırkçılık yapıyorsun. Neden kolayca bu yargıya varıyorsun? Onların konumu genelde, her yönüyle diğer kadınlardan pek farklı değil" dedi. Ben bile en ince şekilleri ile saldırılarına maruz kaldığım, bu illetin mikroplarını taşıdığımı görüyorum. Yelda'nın dediği gibi herkes değişime kendinden başlamalı. Ben Türkiye'de iken feminist arkadaşlarımdan biri, eğer ben de işlere biraz fazla karışıyorsam, sevecen bir şekilde, "Kürt, Kürt'e de bakın, kibar bir Kürt" diyebiliyordu. Oysa ben ona "Türk'e bakın veya

www.arsivakurdi.org

ROZA'nın Türk feministlerinden gördüğü ayrımcılığı ve ırkçılığı bir yerlerde-özellikle de çok açık örnekleriyle Yelda'nın yazısında-öğrenince pek hayal kırıklığına uğramadığımı veya sarsılmadığımı söylemeliyim. Aynı sorunları biz burada topyekün göçmen kadınlar Avrupalı kadınlarla yaşıyoruz.

Türk,
Kibar Türk" gibi sözler kullanmıyordum.

Burada da Avrupalı kadın, bir göçmen kadının düşündüğünü kendini ifade ettiğini veya bir konuda fikir belirttiğini görünce "Sen akıllı kadınsın" diyorlar. Böylece senin öbür aptal, düşünmeyen ve konuşmayan yabancı kadından başka olduğunu vurguluyor, aklınca seni övüyor. Ama sen, Avrupalı kadının bu eylemleri yapmasını normal karşılıyorsun, onu övmeye, akıllı veya başka olduğunu kanıtlamaya gerek duymuyorsun.

İşin önemli bir tarafı da, bu egemen olmayla-egemen olmama arasında ince bir kabullenme var. Her iki taraf da bu rollerini sessizce oynarlar. Bu ayrımcılık ve ırkçılık o kadar derindedir ki, kimse bunu yaptığının veya bu aşağılamaya uğradığının kolay kolay farkında olmaz.

Altı ay kadar önce bir lokantada çantam çalındı. İstisnalar hariç İsviçreli'lere göre çantamı çalan bir yabancı, özellikle de Yugoslav olabilirdi. Ama her duyan yabancı bu tür işlerin yabancılar tarafından yapıldığını söyledi. Çantamın çalınışından bir hafta sonra bir gazetede buradaki Migros'ların genel müdürünün hırsızlıklarla ilgili bir değerlendirmesi çıktı. Onun somut olayları değerlendirerek çıkardığı istatistiğe göre, genel hırsızlık olaylarının üçte birini yabancılar, üçte ikisini İsviçreliler yapıyordu. Gerçekle rolleri kabulleniş arasında bu kadar çelişki olabilirdi. Bu ırkçılık Avrupa'da geneldir. Bütün uyumsuzlukların ve suçların gerçek sahipleri yabancılardır. Genel popüler basın her olayı kullanarak böyle bir imajı yaratmaya çalışır. Ve bu kendilerine yakıştırılan gerçek dışı imajı göçmenler kendiliğinden kabullenirler. Bu işin en zor tarafıdır; ezenle - ezilen, gerçek sahiple misafir rollerini benimsiyorlar ve kendiliğinden bu rolleri oynamaya devam ediyorlar.

Gerçekle rolleri kabulleniş arasında bu kadar çelişki olabilirdi. Bu ırkçılık Avrupa'da geneldir. Bütün uyumsuzlukların ve suçların gerçek sahipleri yabancılardır. Genel popüler basın her olayı kullanarak böyle bir imajı yaratmaya çalışır. Ve bu kendilerine yakıştırılan gerçek dışı imajı göçmenler kendiliğinden kabullenirler.

Şu anda çok marjinal de olsa birilerinin, hele kadınların bu duruma tavır koyması bir yana, kendilerinden başlayarak her türlü ırkçılığa ve ayrımcılığa "dur "demeleri, bana sevincin yanında göbek de attırır. Feministliğin ölçüsü, hangi adamla, hangi ilişkiler içinde, nasıl, nerede sevişeceğiz değil, cinsel alan değil, her alanda bütün ayrımcı, ırkçı ve sömürü ilişkilerine karşı çıkma ve bunların dışına çıkma pratiğidir. ♀

www.arsivakurdi.org

1970-80 YILLARINDA KÜRT KADIN GRUPLARI: (DDKAD) 2
HIÇBIR KAZANIM BEDELSIZ OLMAZ!

Hande

Saniye, 1978-80 arası faaliyette bulunan DDKAD'a ilgi duyan ve yaşı küçük olduğu için derneğe üye olamayan bir Kürt kadını.

-1978'lerden bugüne DDKAD sana neler hatırlatıyor,bize ne söyleyebilirsin?

- Aklıma bazı yönetici isimleri geliyor.

- Neden yalnızca isimler?

- O günkü bilincimizle ancak isimler etkili oluyordu.Kadın yöneticilerin tavırları çok otoriter idi. Oysa, kadın olarak Diyarbakır'da yaşamanın zorlukları vardı. Onların bunu bilip bize hoşgörülü davranmaları gerekiyordu. Bu hoşgörüyü DDKAD'nın bazı yöneticilerinde bulamadık.

- DDKAD'ın üyesi miydin?

- Hayır. Çünkü yaşım tutmuyordu ama, gidip geliyordum.

- Kadın derneği olduğu için mi?

- Hayır yakınlarımın devrimci demokrat düşüncede olmaları nedeniyle ben de onlarla tanıştım. Çünkü, DDKAD Devrimci Demokratların kadıncası idi. Ben daha çok DDKD'ye gidiyordum. Aktif değildim. DDKAD'da ancak izleyici durumundaydım.

- Yöneticilerin yeteneklerinden başladın, ancak farklı yaklaşımlara girdin. Demek ki sende bir iz bırakmış...

- DDKD'de kadın ve erkek çalışmasında uyum vardı. Peki, DDKAD sadece kurslar için mi (Biçki dikiş vs.) açıldı? Böylesi kadınca kurumların açılması erkeklerin siyasallaşmasında kadınları yedek güç olarak örgütlenmesine neden olmaz mı sence?

- Cevabını senin vermeni istiyorum. Bu röportajlar, geçmişten günümüze Kürt kadınlarının politik mücadeledeki yerlerini ortaya koymak için, yazılı kaynak olmadığından, o dönemi yaşayan kadınların deneyimlerini aynen aktarmak amacıyla yapılıyor. Benim de görüşlerim var.Sonuçta farklı yaklaşımlar bu kurumlar hakkında önemli bilgiler verecektir.Onun için sen kendin nasıl görüyorsan öyle aktar. DDKAD'ın amacı kadınlara toplumsal bilinç götürmek mi yoksa çeşitli kurslar vermekle mi yetiniyordu? Hangisi daha önemli ona bakmak gerekli dedin.

- Bence kadınlara kadınlıklarını daha pek-
şitirecek kurslar veren dernek olarak lanse edildi. Çünkü, kadını örgütleyemedi.

- Ama ikiyüze yakın üyesi vardı...

- Doğru belki de ben üye olmadığım için bana öyle geldi. Zaten üye olanların çoğu devrimci demokrat düşünceye sahip erkeklerin yakınlarıydı.

- Anladığım kadarıyla, hem içinde hem dışındasın. 200'e yakın üyesi o zaman ortada yoklar mıydı?

-Daha önce de belirtmiştim üyesi değildim. Bazen günlük nöbetler tutardım, "derneğin bana da aitmiş hissini" duyurtamadılar. Sanki bazı insanların tekelindeydi.

- Peki, o günden bu güne kadın sorunlarıyla ilgili düşüncelerin...

- Her şeyden önce erkeklerin kendilerini aşmaları gerekir.Yani sosyalizm mi gelirse kadın kurtulur? Tabii ki, hayır bu günden alt yapının oluşturulması gerekir.

- Nasıl?

- Herkes öncelikle evinden başlamalı, yani erkek ve kız çocuklarında cinsiyet farkı gözetmemeli. Ben evlilik kurumuna karşıyım bu anlamda.
Her şehirde Mor Çatı gibi kurumlar olsa kadın belki de sesini çıkarır.

- DDKAD'ın nerdeyse üyelerini olumsuz etkilediğine ilişkin iddianı bir tarafa bırakırsak, en azından kadınların sorunlarına sahip çıkmasını ve tecrübeler edinmelerini sağlamadı mı?

- Belki biraz etkiledi. Artık, Kürt kadını da duyarlılaştı.

- Neden?

- Bence, Kürt sorununda medyanın ve gelişen toplumsal mücadelenin boyutu yadsınamaz.Birçok Kürt kadının yakını öldürüldü, içeri düştü.

- O halde "Kürt kadının sorununa sahip çıkması Kürt politik mücadelesi sonucudur" diyebilir miyiz?

- Evet, çok doğru. Duyarlıkları olan eski aydın Kürt kadınları olarak, hep birlikte artık sesimizi duyuracak birşeyler düşünsek iyi olur.

- Birşeyler dediğin ne?

- Somut öneriler şeklinde formüle edemiyorum. Ama küçük de olsa adımlar atılmalı.

- Tamam da o birşeyler dediğin hep konuş-
mak
mı?

- Hayır değişik kampanyalar olabilir.

- Önce insanları kazanmalı sonra birşeyler yapılmalı mı?

- Evet, demek ki birşeyler bekliyorum. Kürt aydın kadını az, bunlar da daha netleşme sürecini aşamadılar.Ama bununla birlikte o dönemde yer alan kadınların bugün maddi olarak daha iyi koşularda olmalarının da pratikten uzak kalmalarında etkisi var.

- Ama, yukarıdaki ve şimdiki söylediklerinde tutarlılık var mı?

- Toplumsal duyarlılığımı kazandığım zaman çok gençtim, dolayısıyla bir grupta yer alışım çok da bilinçli bir tercih değildi.12 Eylül'den sonra dağılmalar oldu. Kürt tarihi hakkında bize bir şey verilmedi.Ancak, savaş bize tekrar duyarlılığımızı kazandırdı. Hatırlıyorum da her yıl diyalektik okutulurdu. Bize iyi yaşama koşulları öğretildi.

-Biraz açar mısın? Doğrusu pek anlamadım.

- Sadece ikincil sorunlar (kreş,biçki,dikiş v.b.) öğretildi. Bize zor yaşam koşulları öğretilmedi.

- Peki, gördüğüm kadarıyla varolan tüm eksiklikleri yöneticilerde buldun. Madem bu yanlışları sorguluyorsun.Bu noktada ne yaptın eleştirel yaklaşan duyarlı bir Kürt kadını olarak? Yalnız şunu da eklemekte yarar görüyorum, toplumsal yapılar içinde yer alırken zor yaşam öğretilemez. Kaldıki,her mücadele için ödenecek bir bedel olduğu biliniyor. Toplumsal duyarlılığımızın pratiğe dönüşememesinin nedeni korku olabilir mi?

- Ama, biz öyle biçimlendik.Hareket olarak direnmedik.Tabii, aydın Kürt kadını küçük burjuva özelliği taşıdığından.

- Peki,nasıl bir kadın kurumunda yer alırsın?

- YDKD gibi olabilir.

- YDKD'nin neresinde yer alırdın?

- Komisyonlarında

- YDKD'de yer aldın mı?

- Hayır. sürecek...

www.arsivakurdi.org

SALA XERÎBIYÊ

Zêde wext derbasne bû, min û birayê xwe, me dest bi dibistana ewil kir. Ji ber ku me Tirkî baş nizanibû, em bi kesekî re nedipeyivîn. Hevalên me, bi axavtina me dikeniyan.

FATÉ

Sala 1967 an bû, ez û malbata xwe li îstesyona Dirbêsiyê li benda trêna ku me bibe Stembolê bûn. Xalê min û zarokên xwe jî, ji bo me birêkin, li wir amade bûn. Şev bû, bi heyecaneke mezin dilê min lêdixist. Min, navê Stenbolê gelek caran bihîstibû. Lê, min ew nedîtibû. Du birayên min ên ji min mezintir, zivistanî li wir dixebitîn û havînî jî dihatin malê. Wan, li ser mezinayî û spehîtîya Stembolê gelek caran ji me re qisedikirin.

Seet çendê şevê bû, nizanim, trên hat û em lê siwarbûn. Em du şev û du rojan bi rê de çûn. Min ji trênê gelek heskiribû. Tiştên ku min didîtin hemû ji bo min nû bûn. Ne bi du çavan; bi çar çavan, min li der û dora xwe dinêrî. Dema em gîhaştin Stembolê, ji tirs û heyecanê min destê bavê xwe hişk girtibû.

Pir wext derbasnebû, ez zû têgihîştim ku li Stembolê jiyan wilo ne hêsan e. Di hindurê apartmanekê de, di nav çar dîvaran de, jîyan ew çend xweş derbasnedibû. Welatê min, herdem di nav xewn û xeyalên min de bû. Min gelekî bêriya xewa şevên ser banî û bin stêrkan dikir. Di vî bajarê kambax de, ne heval û ne jî cîran hebûn. Min di pencerê re, li zarokên ku li kuçê dilîstin dinêrî. Ez ne ji zimanên wan û ne jî ji lîstikên wan têdigihîştim. Berî, hîn ku em nehatibûn Stembolê; mîna li gundekî Kurdistanê, min digot qey dinya hemû bi Kurdî dipeyive. Lê hezar mixabin, ev yek ne wiha bû.

Zêde wext derbasnebû, min û birayê xwe, me dest bi dibistana ewil kir.

Ji ber ku me Tirkî baş nizanibû, em bi kesekî re nedipeyivîn. Hevalên me, bi axavtina me dikeniyan. Em ji vê yekê gelekî diqeherîn, lê tiştek ji destê me nedihat.

Bi gelek zor û zehmetî jî be, em hînî Tikî bûn. Zanîngeh jî daxil, me xwendina xwe temamkir. Lê, me zimanê dayika xwe jî qet jibîrnekir. Ji ber ku em bi Kurdî diramiyan; ger me bi zimanê zikmakî xwendibûna û em dîsa bi zimanê xwe perwerdebibûna em ê hîn serfiraztir û serkevtîtirbûna.

Zahmeta ku me kişandiye, zarokên me jî hîn dikşênin. Ev yek bi rûpelan na, bi pirtûkan ancax bê îfadekirin. Bi hêviya ku rojekê, zarokên me bi zimanê xwe bên perwerdekirin!.. ♀

www.arsivakurdi.org

NEDEN AYRI ÖRGÜTLENME?

Dilşah

Örgütlenme, belli bir soruna taraf olan insanların bir araya gelerek belli bir yöntem ve kurallar izleyerek çözüme ulaştırmak için kurdukları dayanışmadır. Tabii örgütlenme amaçları çoğalıp değiştikçe, örgütlenme şekilleri de değişmektedir. Bu anlamda, kadın örgütlenmesi konusunda da çeşitli tartışmalar yapılmaktadır. Bu tartışmalar özellikle sosyalistler, kurtuluş mücadelesi veren taraflar ve kadınlar arasında şiddetlenmektedir. Konu masanın bir ucunda kadınların ayrı örgütlenmesine karşı çıkanlar, masanın diğer ucunda ise, bunun aksini savunan kadınlar ve onları tek tek de olsa savunan erkek taraftarları bulunmaktadır.

Kadınların hak mücadelesi yüzyıllardır sürmektedir. İlk önceleri tek tek kadınlarların soru ve sorgulamaları ile başlayan bu mücadele, daha sonra 17.yy'dan itibaren gelişerek çeşitli tiplerde örgütlenmeye ulaştı ve bu günümüze kadar devam etti. Fransızca kökenli bir kavram olan "feminizm"le adlandırılan bu mücadele, kadınlar arasında da çok yoğun ve çeşitli tartışmalar, değişik bakış açıları ve dolayısıyla feminizm türleri yarattı. Bunlar liberal feminizmle başlayıp; sosyalist feminizm, marksist feminizm, siyah feminizm, radikal feminizm, eko feminizm vs. gibi uzun bir liste ile sürüp gider. Ve feminizm, bilimselleşme aşamasında çok önemli bir gelişme sağlamıştır. Feminizmin akademik kolu olan kadın araştırmalarıyla kadınların dününü, bugününü ve yarınlarını ve patriarkiyi her alanda çok ciddi şekilde ve bir kadın bakış açısıyla sorgulamaktadır. Feminizm bu baş döndürücü çalışma içerisine girerken, diğer kesimler buna karşı ısrarlı olarak kör kalmayı tercih etmektedirler. Feminizmin ne olduğunu bilmeden ona "karşı olanlar"ın sayısı oldukça fazladır. Genelde çok sık olarak "kadın erkek eşitliğine inanıyorum", "ben kadın haklarının savunulması gerektiğinden yanayım" veya " ben kadın hareketinden yanayım" sözlerinden hemen sonra bir "ama ben feminizme karşıyım" cümlesi dökülür. Sanki feminizm başka bir şeymiş gibi... Bu eskiden feminizmi hafif meşreplik olarak adlandırmanın herhalde bugünkü şekli olsa gerek. Oysa hiç kimse feminizmi ciddi bir şekilde araştırıp eleştirme zahmetinde bulunmuyor. Sadece karşıdırlar o kadar... Buna neden olarak, bugüne gelen tek belirgin eleştri iseyş, "burjuva kadın hareketi" olarak tanımlananıdır. Bu konuda da insanlar kafa yorup ciddi bir eleştride bulunmamışlardır.

Her neyse erkeklerin bu bakış açısına karşılık, özellikle erkek egemen bakış açısından kurtulmayı başaran kadınların feminizme yaklaşımları çok daha farklıdır. "Feminist demek; sınıfların, ırkların, halkların protestolarının yanında, cinsiyetlerin protestosunun varlığına da inanmak demektir" (1). Veya feminizm, "yitik kadınları bulma mücadelesidir". Ama en genel anlamıyla, kadının insan olarak kabul edilişi ve bu insan olmadan kaynaklanan temel hak ve özgürlüklerden eşit olarak faydalanabilecek ve insan onuruna yaraşır bir şekilde bir yaşama kavuşma, toplumda cinsiyetçi ayrım başta olmak üzere her türlü ezme ve ezilme ilişkisine karşı bir mücadeledir. Bu mücadele ise doğal olarak bir örgütlenmeyi gerektirir. Ve bu örgütlenme ise, bu denli zor, kökleri eskiye dayanan, toplumun ve kadının yaşantısının her alanına yayılan bir sorunun, kadın ezilmişliğini hep ikincil olarak gören ve hep yarınlara erteleyen diğer örgütlenmelerin yan kolları olarak sürdürülmeyecek kadar ciddi ve zor bir örgütlenmedir.

Bu tür örgütlerde çok klasik olarak, kadınların kapitalizm tarafından köleleştirildiği ve kapitalizmin altedilişiyle bunun kendiliğinden çözülebileceğini hararetle savunurlar. Toplumdaki mevcut cinsiyetçi ezilme türünü ve cinsiyete dayalı işbölümü üzerinde durulmaksızın, sadece ev dışında çalışan kadınların sorunlarıyla ilgilenerek, bu anlamda ezilen ev kadınları ile diğer tüm kadınların cins olarak ezilmişlikleri üzerinde hiç kafa yormamaktadırlar. "Kadın özgürlüğü Marksçı kuramda -emekçi sınıfın özgürlüğü konusu yanında- hep bir köşeye itilmiş olarak kaldı. Yanıtlayamadıkları bir çok soru vardı" (2).Gerçekten de Marksizim'de kadının ezilmişliği ile ilgili olarak dönüm noktası sayılabilecek pek çok soru yanıtsız bırakılmıştır. Ve en önemlisi de Marksizm'in kadın sorununa devrimci bir şekilde uyarlanması sorunudur.

Bu konuda S. Rowbotham, "eğer bunlar bir çözüme ulaştırılacaksa, bu onların kadınlar hakkındaki belli yazılarını yorumlayarak değil, genelde Marksçı kuramı devrimci kadın hakları savunuculuğu uygulamasının bir bölümü olarak yaygınlaştırmakla sağlanır" (3) demektedir. Devrimci kadın hakları savunuculuğu ise belli örgütlenmelerde kadınlara yedek güç olarak bakılması veya çok moda olan "kadın komisyonları" oluşturularak, ya da analık -bacılık gibi anlayışlarla veya kadını melekler nezdine yükselterek yapılmaz. Kadın hakları savunuculuğu hiçbir zaman bu kadar basit ve ucuz değildir. Ve nasıl ki işçi hakları işverenlerin önderliğinde savunulamazsa, kadın hakları da ne kadar iyi niyetli olurlarsa olsunlar erkeklerin önderliğinde yapılmaz. Marks'ın kızı Elenor Marks ve erkek arkadaşı Edward soruna "kadınlar ve şimdiki üreticiler, yani ezilen sınıfların ikisi de özgürlüklerinin ancak kendilerinden kaynaklanabileceğini anlamak zorundadır. Emekçilerin düşünürler, sanatçılar, ozanlar arasında iyi dostlar buluşu gibi, kadınlar da erkeklerin iyileri arasında dostlar bulabilirler. Ama kadınların bir bütün olarak erkeklerden, emekçilerin de bir bütün olarak orta sınıftan elde etmeyi umabilecekleri hiçbir şey yoktur." (4) şeklinde işaret etmektedirler.

Sonuç olarak, soruna sahip olan insanların, sorunun çözümünü oluşturma diye bir zorunlulukları vardır. Bu sadece kadın sorununda böyle değil, mevcut tüm diğer toplumsal sorunlarda da bu zorunluluk vardır. Misyonerlik yaklaşımları hiçbir zaman sorunu adil bir şekilde çözmez, hatta hiç çözmez. Bu tıpkı Türkiye'de Kürt Sorunu'na olan yaklaşımın bir benzeridir. Ve Türk solunun bu soruna bakış açısı hatırlanmalıdır. Ve görünüşe bakılırsa meclistekiler bu sorunu yıllardır kendi yöntemleriyle çözmektedirler. Kürtlerin dert etmeleri gereken bir şey yoktu ve yoktur onlara göre.

İşte tüm bu yaklaşımlar, aynı şekilde kadın sorununa da indirgeniyor. Kadınlar dışlanarak onların sorunları çözülüyor (!) veya

KÜRT KADIN PORTRELERİ

Dilşah

erkeklerin önceliklerine göre sonu gelmeyen yarınlara erteleniyor. Sosyalizmin herkesi kendi ülkesindeki devrimle sorumlu tutması da bu nedenledir. Bebel de ezilenleri kendi özgürlüklerini kazanmakla yükümlü saymaktaydı. Ona göre " emekçilerin yararları işvereninkine katılamayacağı gibi, kadınların çıkarları da erkeklerinkinin kapsamında düşünülemezdi" (5) Ve kadınların ayrı örgütlenmelerine karşı çıkanların bunları gözönüne almaları gerekir.

Hedefi, çıkarları ve yöntemleri farklı olan bir sorunun, o soruna taraf olanların örgütlenmelerinin bir zorunluluk yarattığını belirtmiştik. Ve bu devrimci bir örgütlenmedir. Kadın örgütlenmesi yine yukarıda da belirttiğimiz gibi tüm ezilmişlik türlerine karşıdır (ulusal, dinsel, cinsel, eşcinsel, politik, etnik vs.). Bu tür mücadelerle dayanışma içerisindedir ve onların saflarında yer almaktadır. Ama bütün bunlara rağmen bugün önümüze serilen en büyük sorun ise, sanki kadınlar ayrı örgütlenince kendilerini tüm diğer sorunlardan soyutlayacakları gibi haksız ve art niyetli olan bakış açısıdır. Nedense erkek egemen örgütlerde hemen bir kadın komisyonu (!) oluşturulurken bölücülük olmuyor da, kadınların kendi örgütlenmelerinde hemen bir bölücülük yaygarasına başvurmaktadırlar. Bu anlayışın arkasında, kadınlar kendi başlarına kalınca diğer sorunlarla ilgilenmez mantığı yatar. "Kızını serbest bırakırsan ya davulcuya gider, ya da zurnacıya gider" mantığında olduğu gibi. Onlar ne de olsa saçı uzun, aklı kısadırlar... Tıpkı Alman sosyal demokratlarının " kadınlara oy hakkı tanınırsa faşistlere oy verecekleri" veya "eşit oy hakkına henüz hazır olmadıkları" mantığıyla aynıdır. Ne de olsa biz kadınız ve hiçbir şeyi doğru dürüst yapabilecek kapasitemiz yoktur. Kadını ortaçağ düşüncesinde olduğu gibi bir şeytan olduğunun çağdaş bilinçaltısal şeklini sergiliyor. Her alanda çeşitli örgütlenmeler olurken destek verilmekte, ama kadınların örgütlenmesi bölücülük olarak hemen damgalanmaktadır. Sürecek ♀

ZARİFE HATUN

Dersim'in Şeyh Hasenan aşiretindendir. Kesin doğum tarihi bilinmemekle birlikte 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyıl başlarında yaşamıştır. I.Dünya Savaşı'nı, Sevr'i ve 38 Dersim İsyanı'nı da görmüş bir kadındır.

Zarife Hatun, Koçgiri İsyanı lideri Alişér ile evlidir ve bu süreçte onunla beraber bu isyana katılmıştır. Kocası ona hep "Heval" diye hitab etmiş ve o da onun en iyi dava arkadaşı, yoldaşı olmuştur. Alişer erkek olduğu için muhtemelen daha çok popüler olmuş ve Zarife Hatun ise, hep onun eşi olarak onun adından sonra anılmıştır. Ama fotoğrafta onunla beraber çok gururlu bir şekilde ve vücuduna çaprazlama dolanmış fişeklerle onun savaşçılığı çok net olarak görülebilmektedir.

Zarife Hatun oldukça bilinçli ve yaptığına inanan bir kadındır. Zaman zaman Dersim'e gidip propaganda çalışmaları yapmıştır. Özellikle kadınlar arasında bu tür propaganda çalışmalarını çok sık olarak yapan bir kadındır. Kadınları bilinçlendirip bu davaya kazandırmak için çok yönlü çalışmıştır. Kocası Alişér erkeklere yönelik konuşmalar yaparken, o da kadınlara gidip onlara yönelik konuşma ve bilinçlenme çalışmaları yapmıştır.

Zarife Hatun uzun boylu, iri yarı bir kadındır. İyi silah kullanma ve cesareti, en iyi bilinen özelliklerindendir. Aşiretler arasındaki anlaşmazlıklarda hakemlik görevi yapar ve anlaşmazlıkları çözüme kavuşturmasıyla da bilinir. O tarihlerde bir kadının bu tür işlevlere sahip olması için çok olağanüstü özellikler taşıması gerekir ki buna göre Zarife Hatun, bu üstün yeteneklere sahip olan bir kadındır. Ne yazık ki çocukları yoktur. Kendilerine ihanet eden bir Kürt tarafından 75 yaşında öldürülen kocası Alişér'in intikamını almaya çalışırken öldürülmüştür. İkisinin kanlı başları bir Türk paşasına teslim edilmiştir. Ve o fiziken yok olmakla beraber hala halk arasında yaşamaktadır bir efsane olarak...

ŞAHIM HATUN

15. yüzyılın başlarında yaşamıştır. Hasankeyf hükümdarlarından birinin kızıdır. Rozkan Aşireti Reisi Bedlisi hükümdarı Emir Şeref'in karısıdır. Emir Şeref öldüğünde Şahım Hatun'dan olan oğlu Şemseddin çok küçüktür. Bu nedenle kendisi yerine ülkeyi yönetecek kimse yoktur. Şahım Hatun yönetimi ele alır ve bu arada Mir Seydi Ahmet'le de evlenir. Şeref Han'ın belirttiğine göre Şahım Hatun daha kocası sağken kendisine bir fetva çıkartılmış ve bu fetvaya göre de Seydi Ahmet'le evlenmiştir. Bunun nasıl mümkün olabileceğini bilmiyoruz ama, öğrendiğimiz kadarıyla çevre aşiret reisleri Şahım Hatun'u başlarında istemezler. Ve merkezi hükümete isyan edip Bedlis Beyliği yönetiminde olan kesimleri ve nahiyeleri ayrı ayrı, kendi başlarına yönetmeye başlarlar. Böylece ülkede bir kargaşa başlar.

Bu esasında bir kadının başkanlığına bir karşı çıkıştır. Ve onu alt edebilmek için her türlü yöntem de denenmeye başlanır. Bütün bunlara rağmen Şahım Hatun oğlu büyüyünceye kadar yönetimde kalmayı başarır. Ancak bir gün, bu aşiret reisleri Şemseddin'e ulaşmayı başarırlar ve onu annesinin aleyhine işlerler. O da onlara inanır. Yönetimi ele geçirmek için harekete geçer. Çevredeki tüm aşiret reisleri ve genç kürt erkekleriyle gizlice ilişki kurar ve onları kendi tarafında örgütler. Bunun haberini alan Mir Ahmet kaçıp Bohtan hükümdarı Mir Ebdal'a iltica ederken, Şahım Hatun hiçbir yere gitmez, evinde kalır ve sonuç olarak da oğlu tarafından öldürülür. Böylece bir yetenekli ve cesur Kürt kadını, sırf kadın olduğu ve tekrar evlendiği ve de yönetme cürreti gösterdiği için cezalandırılır. Bu cezalandırma da bizzat doğurup büyüttüğü oğlu tarafından yerine getirilir. Günümüz namus cinayetleriyle çok büyük benzerlik taşımaktadır. ♀

www.arsivakurdi.org

İRAN'LI ZEYNEP'LERİN "KADIN" LIK SAVAŞI

Dicle Toksöz

Tanımlaması güç bakışlar, gözler vardır hani; bilirsiniz eğer biraz olsun duyarlıysanız. Biraz olsun aşinaysanız hüzünlere, acılara, yaşanmışlıklara, bozgunlara, düşkırıklıklarına... Hemen anlarsınız onu, hissedersiniz. Öyle gözleri vardı Zeynep'in de, öyle bir duruşu, oturuşu vardı. Nerede karşılaştığım, nerede gördüğüm önemli değil. O ve onun gibi sayısız Zeynep'le dünyanın herhangi bir yerinde, üzerinde yaşamak (?!)ta olduğumuz coğrafya parçasının herhangi bir bölümünde karşılaşmanız mümkün.

Zeynep, vatandaşı olduğu ülkenin mevcut rejimine karşı çıktığı için başka bir ülkeye iltica etmek zorunda kalmış sayısız İranlı'dan biri. İran İslam Cumhuriyeti'nin dayattığı insanlık dışı uygulamalara, özellikle de kadınlara karşı geliştirdiği aşağılayıcı politikalara rest çektiği için ölüm tehditiyle karşı karşıya kalan İranlı bir Kürt kadını. Hem Kürt, hem muhalif hem de kadın anlayacağınız!..

Sevişerek, hatta ailesi istemediği için kaçarak evlendiği eşi Qasım'la oldukça rahat ve hatta bulundukları bölgenin (Mahabbat) koşulları dikkate alındığında sosyo ekonomik açıdan, yedi çocuklarıyla birlikte "mutlu" bir yaşam sürerlerken Türkiye'ye kaçmak zorunda kalmışlar. 1994'ün Haziran ayında, sınır kaçakçılarıyla belli bir para karşılığı anlaşarak at sırtında, dağları aşarak, son derece riskli ve meşakkatli bir yolculuğun sonunda bir şafak vakti ulaşmışlar Ankara'ya. Ancak, oturma izinleri bittiği ve Birleşmiş Milletler yetkilileri başka bir ülkeye gidebilmelerini sağlayacak izni bir türlü vermediği için "kaçak" olarak yaşıyorlar.

Günlerin son derece sıkıcı geçtiği bu taşra kentinin bir öğleden sonrasında tanışıyoruz. Zeynep'le ve yüreklerimizin sıkıca tokalaşmasıyla birlikte "Akşam bize, evimize gel, misafirimiz ol" diyor. En küçük çocukları Iva ile Serkavut'u alıp bir şehir turu armağan ediyorum onlara. Çocukluklarını henüz yaşayamamış ama şaşırtıcı biçimde politik olan bu çocukların monoton geçen zamanlarında parıltılı bir yıldız oluyor bu armağan. Sonra birlikte evlerine gidiyoruz. Kasım Bey kalbinden rahatsız. Sadece Zeynep'le bu iki küçük oğlu "kaçak" olarak çalışıyorlar bir yerde. Avat'ın bir kulağında küpe var. Duvarlarda rock sanatçılarının posterleri. (Ülkelerinin karanlık, dışarıya kapalı, farklılıklara öfke duyan yoz sisteminin onları neden dışladığı, istemediği, tehdit ettiği bu küçük ama çarpıcı ayrıntıda da ortaya çıkıveriyor hemen!)

" İran'da kadın olmak nasıl?" diye soruyorum. İran'da kadın olmanın nasıl bir şey olduğunu ise bize verdiği bir broşür en çarpıcı biçimiyle ortaya koyuyor.

Zeynep ve ailesiyle saatler süren sohbetimizi bitirmek zorunda kalıyoruz. Zaten sürekli baskı ve gözetim altındalar. Ertesi gün İstanbul'a dönmemiz gerekiyor, ama onlar orada kalacaklar mı, bilemiyorum? Sürekli bir kaçış içinde olacaklarını, Zeynep'in yaşadıklarına ve bundan sonra yaşayacaklarına rağmen ödün vermeyeceğini ise çok iyi biliyorum...

IRAN İSLAM CUMHURİYETİ'NDE "KADIN" OLMAK

• Kadın, kocasından izinsiz dışarı çıkamaz. Erkeği, onu her nasıl arzularsa kendisini ona teslim etmek zorundadır. Eğer ,bu istekler yerine getirmesin, kocasının hakkıdır ki onu her türlü insani ihtiyaçlarından mahrum bırakabilir. (Humeyni yasası) • Bizim düşmanımız istiyor ki kadınlarımızı çalıştıralım. Onları iş hayatına katalım. Aslında bunlar kadınlarımızın işyerlerinde çalışmalarını değil, onların burada fahişe gibi çalışmalarını istemektedir. (Humeyni yasası) • Dünya fanidir ve dünyada en fani şey kadındır. (Ayetullah Mişkini) • O kadınlar ki, kendi görünümlerini insanlar karşısında düzeltmiyorlar, 74 kamçıya mahkumdurlar. (102. Kanun Tezirat) • O kanundur ki, bir insanı öldürdüğün zaman bedelini vermelisin parayla, eğer bu kadın ise ölen erkeğe verilen bedelin yarısı verilir.

İRAN KADINLARI NE İSTİYOR?

Yukarıda belirtilen bütün gerici yasaların kaldırılmasını, kadınlara değer veren bir sistemin getirilmesini, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün resmi olarak tanınıp özgürce kutlanmasını, kadınlar için her türlü örgütülenme hakkının tanınmasını, kadınların her türlü baskı ve zulümden kurtulmasını, uluslararası düzeyde etkinliklerde bulunmalarına olanak tanınmasını istiyorlar. Hibrigan Parlamentosu'nda 1979'da 73 oydan sadece biri kadın oyuydu. Üç kez toplanan İslam Şurası'na katılan 270 kişiden sadece 4'ü kadındı ve dördüncü sırada 9 kadın oy verdi. İran İslam Hükümeti 17 yıldır sürüyor ve bugüne kadar hiçbir kadın bakan olmadı.

♀

GÜNCELİTE

Sen, düşlerini ve gerçek aşkı yasaklayanları, tabu imparatorlarını hiç suçlamadın mı? Sen de öncekilere, ailene, okula, mahallene, kızmadın mı? Hiç mi gülüşmedin köşe başlarında? Yılmaz Güney filminde ağlamadın mı?

DERYA

Newroz'a gitmedim anne, öğrenci eylemlerine gitmedim. Uslu uslu evde oturup bilinen yemekleri tekrar keşfederek mutfağı donattım anne. Duymak istediklerin bunlar mı? Yalanlar mı? Parlak ve güzel olan, söyle! Seni de beni de kandırıyorlar, eziyorlar, katlediyorlar anne.

Oraları yaktık. Dağınık saçlı çocukların gözlerine kocaman ve kilitli korkular verdik. Ölü bedenler istedik. Artık, sayılarla ifade edemiyoruz yokettiğimiz insanları. Kimilerine o sayılar gurur verdi. Haber bültenlerinde kirli sakallı insanlar hep upuzun yatardı.

Savaşa sürüldük, öldürüldük, öldürdük. Söyle anne ne kadar Türk olduk, söyle!

Sen, düşlerini ve gerçek aşkı yasaklayanları, tabu imparatorlarını hiç suçlamadın mı? Sen de öncekilere, ailene, okula, mahallene, kızmadın mı?

Hiç mi gülüşmedin köşe başlarında? Yılmaz Güney filminde ağlamadın mı? İstanbul neresiydi sence? Dev marketler zincirini hayal edebildin mi o zamanlar? Söyle anne, hep örtülüsün, bazen cazgırsın otoriteyi seviyorsun. Söyle, bunlar seni mutlu ediyor mu? Bağışla, sana sadece yalanlar kaldı verebileceğim.

ATEŞİN VE GECENİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Metropolden uzakta, itilmiş-büzülmüş bir semtte ateşler yakmıştık. İsli alevler yüzümüze yansıyordu. Kurulmamış bir ülkenin tarihini o insanların yüz ifadelerinde anlamaya-sorgulamaya çalışıyorduk. Küçük kızlar taşlı, çimli toprağa uzanmış okul serüvenlerini anlatıyordu. Sazdan, türkülerden bilindik sözler yankılanıyordu. Az ileride ekip otosu bekliyordu ve eller yumruklarla, işaretlerle havadaydı. Öfkeydi onları toparlayan, dayanılmazlıktı keyfi yazgılarına karşı onları buluşturan, unutulmuşluktu...

Sesleri, geceyi bölüyordu. Gençtik kolkolaydık. Bir anlam, bir dünyaydık başlıbaşına.

Acı çeken bir kuşaktık. Öylesine yaralıydık ki, tüm sorumlulukları üstlenmişçesine her türlü acıyı taşıyorduk. O insanlara borçluyduk. Bir ulusun tarihini, belleğini, yerleşik düzenini bozmuşlardı. Biz de suçluyduk. Derin ve saklı bakışların ardında asırlık borçları ödüyorduk sanki. Her an kendini yaşardı. Sabah insanlar belediye otobüslerinde bir ömrü yakalayacaktı. Biz ise gündelik suskunluklarımızın ardında, yıkılan ya da yapılan dünyalara ayak uydurmak için çırpınacaktık. Uykusuzduk... Sohbetlerimiz bazen tıkanıyordu. Zorlanıyorduk biriken sorunlarımıza karşı. Gücümüz yetmedi bize, varlığımız yetmedi. Korkarak ve geri çekilerek yaşamaya başladık. Kazanma kaygılarımız bizi böldü. Aşklarımız silinen bir haritaydı karmakarışık beynimizde.

Her şeye rağmen insan kalabilmeyi istiyorduk. Dayanılmaz da olsa bedelleri ödemeye razıydık. Ve bu çember ve bu ateşler, bu insanlar çaresizlikle birbirlerine kenetlenmişlerdi. Taleplerini gözardı etmek düşüyordu, o iyi giyimli, pişkin suratlı politikacılara.

Neresindeydik dünyanın? Ne kadar buralıydık? Savaşçı ırkımız yerleşik yaşama alışmamış mıydı? Katliamcı padişahlarımızın kemikleri mi sızlıyordu, kan kokusu duymayınca? Bu ölüler, bu cinayetler, bu zorbalık neyin diyetiydi, kimin planlarıydı?

Gece bitti, insanlar topluluklar halinde evlerine döndü. İki genç insan konuşuyordu usulca "Eve gidince intihar edeceğim" diyordu birisi diğerine. Herkes kendi yoluna devam etti. Geride küller kaldı, yığınla insanın ayak izlerini barındıran. Islanan, üşüyen bir tarih kaldı. Herşey yerli yerinde, hayat devam etti. Dünya cennetleri ise hep acımasızların elindeydi... ♀

www.arsivakurdi.org

"ROZA: GİDECEĞİ LİMANI BİLMEYEN GEMİ"

ZELAL DERSİM

Sevgili Roza Emekçileri,

Bazı eksiklik ve netsizliklere rağmen, ROZA'nın büyük bir boşluğu doldurduğunu, bir açlığı -kısmi düzeyde de olsa- giderdiğine inanarak destekliyorum.

Kürt kadınları olarak, önümüzdeki zorlukları ve üzerimizdeki baskıları görmek; bunlara karşı mücadelemizde yarattığımız değerleri sahiplenmek ve toplumsal ilişkiler alanında yaşama geçirmek gerekir.

ROZA'nın iki sayısı da, "gideceği limanı bilmeyen gemi" misali, sorunların tesbitinde ve politika belirlemede yetersiz kaldığı izlenimini veriyor. Ayakta kalmak ve sürekliliği sağlamak için politikada net olmak, çekim merkezi olmak ve bu merkezde odaklaşacak gücün rotasını doğru yönde, bir amaç için harekete geçirmek gerekir.

Bunun ilk koşulu; çözülmesi hedeflenen sorunun diğer tüm sorunlardan farklılığını, ortak yönlerini ve özgünlüklerini eksiksiz bir biçimde hesaba katmaktır. Ne yazık ki, ülkemizin en bilinçli kadınlarından bazılarının çıkardığı ROZA'da, bilinen klasik yöntem ve söylemle yetinmek istediğinin sinyallerini veriyor.

Kadın sorunu gündeme geldiğinde; ROZA için erken bir değerlendirme de olsa, O'nun da dahil olduğu, bilimsel dünya görüşü sahiplerinin tümüne yakını sınıfta kalmaktadır. Bunlar soruna gerçek tahlil ve bunun sonucunda elde edilecek verilerle çözüm üretmek yerine, bilinen basmakalıp tezler çerçevesinde teorik belirlemeler yapmakla yetinmeyi yeğliyorlar. Dolayısıyla bir çok noktayı görmezlikten geliyor ya da derme çatma yaptıkları teorik belirlemeleri, yaşadığımız gerçekliğin yerine koymayı bir maharet sayıyorlar. Bu nedenle daha işin başındayken, sorunu çözme yetenğini sınırlıyor ve olayı bir kısır döngüye dönüştürüyorlar.

En radikal geçinen kadın çevreleri dahi, kadın sorununu irdelerken; ulusal, sınıfsal ve cinsel ezilmişlik sloganının çerçevesinin dışına çıkamıyor ve bununla yetiniyorlar. Ve böylelikle sorunu teorik temelde çözdüklerini sanıyorlar. Oysa, sorunu sadece bunlarla açıklamak, başkaldırı nedenlerini sınırlamak demektir. Dahası; korkunç derecede ezilmişlik nedenlerinin olduğu bir dünyanın önüne perde çekilmektedir.

Nasıl mı? Kadınların-dünyanın yarısının-ezilme nedenleri; ulusal, sınıfsal ve cinsellikle sınırlı değildir. Bunların yanısıra, günlük yaşamın her an ve ilişkisinde kadının ezilmesini ve sömürülmesini pekiştiren nedenler mevcuttur. Bunlar kadını yeni duvarlarla kuşatan; ekonomik, düşünsel, duygusal vb. ilişkilerdir. Bunlar hesaba katılmadan ne ürün almaya çalıştığımız toplumsal toprağı tanımış oluruz ne de sağlıklı bir çözüm üretmiş oluruz.

Kadının; ulusal, sınıfsal ve cinsel olarak ezildiği doğru, ancak doğrunun tümü değil, bir boyutudur. Doğrunun diğer bir boyutu da; ekonomik, duygusal, düşünsel vb. nedenlerden kaynaklanan sömürüdür. Örneğin, ulusal ezilmişlik, ülkemiz kadınlarının tümünün payına düşen bir olgudur.

Sözkonusu ezilmişliğin sınıfsal boyut u ise, kadınlarımızın bir bölümünü kapsayıp diğer bölümünü doğrudan etkilemeyebilir. Bu nedenle, sömürü ve ezilmişliğin sınıfsal boyutunu ulusal boyutun önüne koymak arabayı atın önüne koşmak olur ve böylesi bir tutum Kürt kadının dünyasını anlamsız ve tahripkar bir bölünmeyle yüz yüze getirmek olur. Toplumsal gerçekliğimizin bir bölümünü yok saymak olur. Oysa gerçekliğimiz, burjuva kadınları da kapsayan bir genişliktedir. Bunu maddeler halinde sıralamak gerekirse, şöyle bir sıra izleyebiliriz:

1. Ekonomik ezilmişlik; ülkemizin kadınları-burjuvalar da dahil- sınıfsal açıdan bir farklılık olsa da, ulusal ve cinsel ezilmişlik açısından aynı kaderi paylaşmaktadırlar. Bir emekçi kadın, nasıl ki ekonomik ve cinsel olarak eziliyorsa, burjuva kadın da biçim olarak farklı da olsa, benzer ezilmişliği yaşıyor. Sınıfsal ezilmişlik belirlemesi, işçi sınıfı kadınının ezilmişliğini açıklamaya yetmediği gibi, diğer kadınların ekonomik ezilmişliğini de kapsamıyor.

Genel olarak kadınların, ev işlerinin devamı mahiyetindeki iş alanlarında çalıştırıldıklarını görüyoruz. Çoğu zaman kadına; temizlik, hemşirelik, öğretmenlik ya da cinsiyetinden yararlanılan, fiziki yapısının ön plana çıkarıldığı, süs eşyası gibi kullanıldığı görev alanları reva görülmektedir. Kadın çalışırken de, kendi alınteri üzerinde dahi hak sahibi olamazken, benzer şekilde, evinde çalışan, ama çalışmayan kişi gibi görünen ev kadınların durumunu da göz önünde bulundurmak gerekir.

2. Duygusal ezilmişlik; ezilmişliğin duygusal boyutu da, genelde cinsellik içerisinde ele alınarak açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu durumda, cinsellik duygusallığı kapsıyor mu diye sormak gerekir. Elbette ki hayır. Genelevde de cinsellik yaşanıyor, ama duygusallığın da yaşandığından sözetmek mümkün mü? Yanıt yine negatiftir tabii. Günlük yaşamda da kadının duygu dünyası ailesiyle, çevresiyle, toplumun değer yargılarıyla kuşatılmıştır. Feodal ailelerden tutun da demokrat ailelere kadar bu ezilmişlik, duygu baskısı yaşanmaktadır. Kadının duygu dünyasına set çekilerek, evlendiği kişiyle bile duygularını paylaşamadığı, sistemin ve erkek egemen (babanın, ağabeyin vs.) toplumun ter-

cih-

leri kendi iradesi yerine ikame edilmektedir. Tercihlerin zılaştığı ve kadının kendi duyguları doğrultusunda gerçekleştirdiği birliktelikler durumunda da, eylemi allahtan izinsiz sayılmakta ve bunun bedelini ömür boyu aileden dışlanarak ödemek zorunda kalmaktadır. Her nedense, allahın emriyle gitmeyen ve kaçan hep kadın oluyor. Eylem, iki birey tarafından gerçekleştirilse de, günahkar kadın oluyor.

3. Düşünsel ezilmişlik; sömürge bir ülkenin bireyi olmak, emeğinin satıldığı, cinsiyetinle aşağılandığın, ekonomok özgürlüğünden yoksun bırakıldığın ve duygularını yaşayamadığın bir dünyada olmak demektir. Sözkonusu olan, ezenle ezilenin bulunduğu bir düzende haksızlık karşıtı düşüncelerin yeri cezaevleridir.

Böylesi bir dünyada, kadınların düşünce özgürlüğünden bahsetmek de mümkün değildir. Bütün cezaevleri, kapalı ya da açık kadınların ayakları altındadır, demek yerinde olur. Hukuksal yönüyle, medeni kanunlarıyla sistemin kendisi ve onun taşaronları olan erkekleriyle zincire vurulup geleneklerin, göreneklerin, ailenin, şiddetin, tacizlerin darağacına asılmaktadır kadın. Durum böle olunca, kadınla üçlü maymun arasında benzerlik kurmak kolay olur; göremeyen, duyamayan, söyleyemeyen dolayısıyla düşünemeyen de olur.

♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀

DİN, KADIN VE GELENEK ÜÇGENİ

Sema Fırat

İslam dini de diğer dinler gibi kadını aşağılamakta, ikinci plana atmakta, hatta hayvanlara eş tutup, zaman zaman şeytan olarak cezalandırmaktadır.

İnsanların uyum içinde bir arada yaşamlarını sağlayabilecek tek şeyin herkesin hakları kullanması ve fırsat eşitliğinden yararlanması gerekiyor. Din, gelenek ve görenekler insanın ilerlemesinin önünde engel taşımaktadırlar. Bence kuralların değişmesi için gelenek ve göreneklerimizin değişmesi gerekir. Gelenek ve göreneklere uyduğumuz sürece eşitsizlik ve dar bir alan içinde hapis edildiğimizi bilmemiz gerekir. Ama görülüyor ki, toplumumuz hala eski gelenek ve göreneklerı çok iyi bir şeymiş gibi takibini yapıyor, yaşamında uyguluyor.

Diğer bölgelerde olduğu gibi Anadolu'da da bu böyledir. Kadını musibet sayarlar, önemsemezler. Bir köylüye "kaç çocuğun var?" diye sorsan, sadece erkek çocuklarını söyler. Kız çocuğunu saymazlar. Köylerde erkek çocuğu doğurmayan kadını horlarlar, aşağılarlar. Eşleri boşar ya da üzerine kuma getirir. Kimileri de erkek çocuğu doğana kadar kadını üreme makinası olarak görürler. Kadının sağlığı onlar için son planda kalır. Kız çocukları oldu mu utana sıkıla söylerler ama, kendilerini teselli edecek sözler bulurlar (sonraki erkek olacak diye). Erkek çocuğu oldu mu, "erkek adamın erkek oğlu olur" derler. Kız çocuğunun nüfusa kaydı yapılmaz, misafir gözüyle bakarlar. Çoğu, kızlarını doğar doğmaz yeni doğan erkeklere ya da birkaç yaş üstteki erkeklere beşik kertmesi yaparlar. Kız onbeş yaşına geldi mi evlendirilir, hem de başlık karşılığında. Kız çocuklarını okutmazlar. "Okuyup da ne olacak" denir. Erkeğe değer verilir, okutulur. Erkek çocuğu baba neslini çoğalttığı için. Kız çocuğu onbeş yaşına kadar anne himayesine verilir. Yemek, bulaşık, dikiş, bahçe, tarla işleri öğrenmesi için geleceğe hazırlanır. Erkek çocuğu da baba himayesindedir. Alış veriş, ticaretle uğraşmasını öğretirler. Erkek çocuğu dışarda arkadaşlarıyla oynayabilir ama kız çocuğu oynayamaz. Çünkü, kız çocuğu için ayıptır. Erkek dışardan geldiği zaman ceketi alınır, ayakları yıkanıp kurulanır, yemeği hazırlanır. Kız da anneye yardımcı olur. Evdeki tüm kararları baba verir, anneye sadece uygulamak düşer. Erkeğin dediği olur, erkek her za-

man haklıdır. Ona karşı gelinmez, ister döver ister sever. Doğu insanı bu kurallara sahiptir. Çünkü gelenekler, örf ve adetler öyledir. Kız çocuğu onbeş yaşına gelene kadar, yani koca evine gidene kadar dışarı çıkmaz. Koca evine gitti mi, onunla kocası arasındaki sorundur. Kız çocuğu onbeş yaşına geldi mi evlenme yaşı gelmiştir. Bu konuda anneye ve kızlara laf düşmez. Erkek her zaman en iyisini bilir. Eve kapatılan haklarından yoksun, çocuk denecek yaşta, dünyayı tanımadan hiç görmediği-veya beşik kertmesi ile birisiyle evlendirilir. Tabii ki bekaret konusu çok önemlidir. Kızın namusu ve şerefi babasına bağlıdır, tabii evlenince de kocası bekçisi olacak. Sonra çevreye nasıl çıkar. Kız evlendiğinde çarşaf açılır, gelin odasının kapısında beklenilir. Kız, bakire degilse baba evine geri gönderilir. Bu gelenek ve görenekler günümüzde de tazeliğini korumaktadır. Örneğin okullarda kız öğrencilere bekaret testi yapılmakta ve genç kızlık dönemlerinde de bu baskı uygulanmaktadır. Toplumumuz bu tür baskıları kadına layık gördüğü için sesini çıkarmamaktadır. Kadına baskı, ceza yasasında da mevcuttur. Örneğin bir hayat kadınına tecavüz, cezada indirime sebep olmaktadır. İçinde yaşamış olduğumuz çağda kadınlar farkında olmadan aşağılanmakta, vücutları bir meta olarak kullanılabilmektedir. Çalışma hayatında da kadınlar aşağılanmaktadır. Kadın işi erkek işi diye ayrım yapılmaktadır. Erkek işi denilen işlerin büyük bir bölümünde kadınların daha başarılı olduğu görülmektedir. Bu gelişmeler ışığında çözüm yolları bulmamız lazım. Öncelikle erkek bakış açısını, yani erkek egemen anlayışı toplumdan yavaş yavaş silmemiz gerekiyor. Toplum içinde yaşayan insanları kadın ve erkekler teşkil ediyorsa, kadın ve erkekler eşit haklara sahiptirler. Bu eşitliği sağlamak biz kadınlara düşmektedir. Kadınların güçsüzlüğü, örgütsüz olmalarından kaynaklanmaktadır. Geniş ve katılımcı bir kadın hareketini sağlamak bizim tarihsel görevimizdir. ♀

www.kadinlarin.com

www.arsivakurdi.org

YEDİ KAPI ARDINDA BİZ VARDIK

BERAV

Nadire Hanım, yaklaşık 90 yaşlarında, Hazro'lu bir bey kızı ve Lice'li bir ağa ile evli olan bir Kürt kadınıdır. Küçük yaşlarda ailesiyle beraber İstanbul'a sürgünü de yaşamış. Evlenmeden önce Hazro ve Diyarbakır'da, evlendikten sonra da Lice'nin bir köyünde yaşamış. 1975 yılından beri Diyarbakır'da yaşamakta. Altı çocuğu ve ondokuz torunu var.

- Gençliğinde bir günün nasıl geçerdi? Neler yapardınız?

- Yaşamım Hazro'da geçti. Halam ve teyzem sabah ilk iş olarak aşçılara giderek günün yemeğini belirlerlerdi. İşçiler hamur yapar ve fırına götürürlerdi. İki kadın işçimiz vardı. Halamın ve teyzemin işleri sadece aşçıları yönlendirmekti. Yedi aile bir arada yaşıyorduk. Bizim ailede yemek işi büyük çapta yapılırdı ve yemek işiyle aile içinde halam ve teyzem ilgilenirlerdi. Evde selamlık yemeği ayrı yapılır ve aile bireylerine ayrı yemek pişirilirdi. Selamlığa yemek gönderildikten sonra evin bireylerine işçiler tarafından yemek hazırlanır ve sofra kurulurdu. Bir sofra evin kadınları, bir sofra da evin çocukları için hazırlanırdı. Bir arada kalan yedi ailenin ayrı ayrı odaları vardı. Herkes kendi odasında yatar, ancak yeme ve içme bir arada olurdu. Her aile için bir gün banyo günüydü. Böylelikle haftanın her günü banyo yapılmış olurdu. Sabahları yayık yayılır, her aileye bir tas süt, tereyağı ve kaymak paylaşılırdı. Her odaya ayrı ayrı dağıtılırdı. Evde yaşayan halam ve teyzem evdeki en büyük kadınlar bile hizmetçilerin hangi işleri yapacaklarını belirler, denetlerlerdi. Evdeki kadınlar hiç bir iş yapmazdı. Mutfakla selamlık arasında raflı ve dönen dolabın içine yemekler konur, selamlığa doğru döndürülürdü. Selamlıkta çalışan işçiler yemekleri alıp misafirlere sunarlardı. Yemek pişiren ve dağıtanlar bu şekilde asla birbirlerini göremezlerdi. Büyük kazanlarda yemekler pişerdi. Çünkü ev halkının dışında, evde katırcılar, seyisler, hizmetçiler, aşçılar vardı. Aşçılar bizim evde yemeklerini yer, kalan yemekleri de bakraçlarına koyup evlerine götürürlerdi. Yedi aile birarada yaşamasına işçilerin ve gelen misafirlerin çokluğuna rağmen bütün yemekler tek bir mutfakta hazırlanırdı. Selamlık bölümünde, gelen misafirlerle ilgilenen, onlara hizmet eden erkek hizmetkarlar bulunurdu (Bu selamlıkta hizmetkarların dinlendiği aynı zamanda çay ve kahvenin pişirildiği bir bölüm vardı). Eve misafir geldiği zaman, köylüler o akşam bize gelir misafirler yemek yedikten sonra onlar da sofraya oturur yemek yerlerdi. Bu arada gelen misafirlere kadınlar görünmezlerdi. Biz yedi kapı ardında gizlenmiş gibi selamlığa gelen misafirlerden uzak durürduk. O zaman küçük olmamıza rağmen biz kız çocuklar, selamlığa gelen misafirlere hiç bir şekilde görünmezdik. İneklere bakan ve sağan kişiler ayrıydı. Kadınların dışarıyla hiçbir irtibatları yoktu.

Kadınların köylülerle ilişkilerine gelince; genç kızlar eve pek gelmezlerdi, gelen yaşlılarsa halam ve teyzemle otururlardı. İş olduğunda da yardımcı olurlardı, ama asıl işi yapan hizmetkarlar ayrıydı. Evde çamaşırları yıkayan bir çamaşırcı kadın vardı, onun işi her gün çamaşır yıkamaktı. Ayrıca evde kadın tellak vardı. İşi kadınların başını yıkamaktı. Ayrıca bir kadın da havuzdan banyoya su taşırdı. Gençliğimizde yalnız başımıza banyo yapmazdık, bizi yıkayan tellak vardı. Her gün bir aile için banyo yakılır, çamaşırcı ve tellak, o gün banyo yapan aileye hizmet ederdi.

- Evliliğinden bahsedebilir misin?

- Ben, halamın oğluyla evlenip P'éçar'a gelin gittim. Halam hayattayken evdeki sorumluluk ona aitti. Sabahları kalkıp mutfağa iner, aşçılara o gün ne pişireceklerini söyler, gerekli talimatları bildirirdi. Babamların evinde misafir çoktu. Kocamın evinde de misafirler aynı yoğunluktaydı. Kayınvalidem (halam) hayattayken ben gelen misafirlere çay ve kahve pişiriyordum. Selamlığa erkek hizmetkarlar tarafından götürülüyordu. Halam öldükten sonra mecburen yemekleri ben yapmaya başladım. Yaptığım yemekler erkek hizmetkarlar tarafından sinilerle selamlığa taşınıyordu. Selamlıktaki misafirleri asla görmüy

or ve görünmüyorduk.

- Eşinle aran nasıldı?

- Eşim bana çok değer verirdi. Ama bir gün katırcının eşini çağırttım. Ancak katırcı eşini göndermeyip, "Eşimin ne işi var" deyip o gün yollamadı. Ben de buna çok kızarak bir başka hizmetçimi katırcıyı çağırması için gönderdim. Eşime pilav pişirmek için domates suyu çıkarırken ve kocamın da yanımda bulunduğu bir sırada katırcı geldi ve onu ne için çağırttığımı sordu. Ben katırcıya "Bir şey yok" diye gönderseydim, eşim yanlış anlayabilirdi. Bu yüzden ona neden karısını göndermediğini kızarak sordum. Kocam da katırcıya bir şey olmadığını, gidebileceğini söyledi. Katırcı gittikten sonra bunun beni ilgilendirmediğini, neden adamı utandırıp, kırdığımı sinirlenerek söyledi ve domates suyunu başımdan aşağı döktü. Gidip saçımı yıkayıp, tülbentimi değiştirip yeniden domates suyunu çıkardım. Gelinlerime bu olayı anlatırken gelinlerim bana "Biz olsaydık ona tekrar yemek yapmazdık" diyorlar. Oysa ben yemeği tekrar yapmasaydım onun günahı boynumda kalırdı diyorum. Her şeye rağmen, her zaman bana iyi davranan ve değer veren biriydi. Ben hem dayısının kızıydım, hem de onun için bu dağ başına gelin gelmiştim ve derdini çekiyordum. O sinirlenince ben sesimi çıkarmıyor, ben sinirlenince o bana karşı bir tepkide bulunmuyordu.Evde çocuklarıma bakan onların elini yüzünü yıkayan akşam onları yatıran hizmetçiler vardı. Ben yemeklerini yapıyor, hizmetçiler yedirip yatırıyorlardı. Baba evinde de, koca evinde de bu yoğunluğu yaşadım. Akrabalarla ilişkilerimiz çok iyiydi. Eşim yengesi geldiğinde ayağa kalkar, saygı göstermemiz gerektiğini ve onun evin en büyük kadını olduğunu söylerdi. Ailede biri hasta olduğu zaman yanına gider, bakımını ve tedavisini yapardım. Onun için bana "Doktor" derlerdi. Bir gün eşimin amcasının kızı rahatsızlandı, beni çağırdılar. Nedeni, günlerdir kanaviçe işleyip çeyiz hazırlarken fazla eğildiğinden kaburgaları içe çökmüştü. Başı dönüyordu ve bulantısı vardı. Üç gün sabahları oraya gidip elimle kaburgaları kaldırdım. Çocuklar hastalandığında da beni çağırıyorlardı. Bu durumda yedi közü bir taş suyun içine atıp bu suyu yüzlerine sürüyordum. El ve ayak bileklerine de sürüyordum. Kalan suyu üç yol kavşağına götürüp dökmeleri ve döken kişinin de arkasına bakmadan geri dönmesini istiyordum. O dönemde çocukları iyileştirmeye yetiyordu.

O zamanlar hazır çorap yoktu. Çocuklar uyuduktan sonra akşamları onlara çorap örüyordum. Sadece çocuklara değil, eşime ve kardeşine de çorap örüyordum. Yünü hizmetçiler yıkayıp, tarıyorlardı, eğiriyorlardı, pamuk ipliği de yapıyorlardı. Yün ipliğinden çorap örüyor, pamuk ipliğini de dikişte kullanıyorduk. Hizmetkarlar cevizleri kırıp içini çıkarırlardı. Ben kızlarım ve gelinim de onlarla oturup cevizleri ipe dizip sucuk yapımında kullanırdık. İşçi kadınlar mercimeği yıkayıp elerlerdi, biz de ayıklardık. Ayıkladığımız mercimeği tuzlu suyla ıslatıp örtülerin üstüne sererdik. Kuruyunca toplayıp kaldırırdık. Erkekler buğdayı kaynatıp, dama kuruması için sererlerdi. Kuruduktan sonra dövüp tekrar terasa sererlerdi. Kuruyunca eve taşırlardı. Bulgur makinada çekilirdi. Kadınlar eler, büyüklüğüne göre ayırırlardı (Pilavlık, çiğköftelik, kısırlık). Bütün bunları işçiler yapardı. Kilerleri doldururduk, fakat yazın başlangıcında boşalırdı. Ve bu işler tekrar yinelenirdi.

- Köy halkıyla ilişkileriniz nasıldı?

- Gidişimiz yoktu. Bayramlarda uzak akrabalar bizim gibi eşleri bey soyundan gelmeyenlerle evli olan iki evi ziyarete giderdim. Taziyelerde ise benim adıma evde çalışan işçilerden birini, çocuklardan birinin yanına katarak gönderirdim.

Lice depreminden sonra Diyarbakır'a yerleştik, yaşamımız farklılaştı. Sabahları, tansiyonum yükselinceye kadar gelinlerim uyurken, ben kalkar kahvaltıyı hazırlar yemeği yapardım. Yaşlanıp tansiyon problemim çıkınca yemeği onlar yapmaya başladılar. Evimiz iki katlıydı. Sabah bazen kahvaltı etmeden aşağı iner, akşam yemeğinden sonra yukarı çıkardım.

♀

İSTANBUL'DA

ROŞA

BAŞI KIZIL GÖÇMEN

İstanbul'da kart- kurt başı kızıl "ora"lı göçmen bir kadın olmak

Onlardan biriydi. Bitişikteki yaşlı teyze;

Neden ve nasıl kızdırdığımı anımsamadığım bütün zamanlarda kızgın, yaşlı Erzincan'lı teyzenin göğüs olmuş penceresini, pencerelere sığmayan o kocaman gövdesini hiç unutmadım.

Beni korumak adına, her seferinde sokağa fırlayan kız kardeşimle nasıl bağırıştıklarını da....Anımsayabildiğim belki de ilk yüksek tondaki seslerdi o sesler.

Kadınlar anımsıyorum. Annemin sınıf arkadaşı, o sevecen ve dost kadının beş erkekle birlikte yaşarken hep mutlu görünmeyi nasıl becerebildiğini. Kız çocuklarını ne çok sevdiğini.

KART-KURT

Orada karşımızdaki kocaman çok katlı evlerden birinde 6. kişiydi. Yine o evlerden birinde her zaman kovalayan, her zaman saldıran o dişi olmayan, Star adlı köpeği

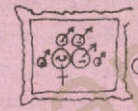

ona görünmeden çıkmayı becerebildiğim o sonuncu katları, kapıları, çocukları Star'dan kurtaran ardına kadar açık o kapıyı, beş erkekli 6. kadının kapısını hiç unutmadım.

Başka kadınlar da vardı. "Ora"da yaşayan. Dağ mahallesinde, merkezde, kışla dışında, lojmanlarda. Asker, polis, amerikalı asker eşleri; öğretmen hanımlar, dağ mahallesindeki eşler, vali eşi, komşu kadınlar, iğneci kadınlar, (iğneci babam), kız kardeşim, cimri kadınlar, bağıran kadınlar, saçlarını maşa ile düzelten, saçlarını maşa ile yakan kadınlar; annem, açık hava sinemasında "veremli kıza" sinema dolusu ağlayan kadınlar, "ora"da görevli kadınlar, bir yerlerden gelmiş eşler, bir yer-

"ORA" LI

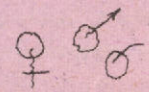

www.arsivakurd.org

BİR KADIN OLMAK

lerden görevli gelmiş kadınlar, çalışan kadınlar, yardımcı kadınlar, vali, subay eşleri ile görüşen kadınlar; vali, kaymakam, subay, polis eşlerine yakın kadınlar; beni babamın süt, kan iğnesinden koruyan kız kardeşim; küçücük gövdemi fermuarlı dolaptaki elbiselerin arkasına gizleyen kız kardeşim, domatesi yemem için beni zorlayan kız kardeşim, teyzemin kızı; yaşlı kadınlar, evlenmek üzere olan genç kadınlar, aşık olan genç kadınlar, evde kalmaya aday kadınlar, evde kalmış kadınlar, ana okulundaki öğretmenim, terzi kadınlar, annemin yardımcısı kadınlar, bize bakıp büyüten kadınlar; süslenen kadınlar, süslenmeyi hiç görmediğim annem, bana susam vermeyen pinti kız kardeşler, yoksul kadınlar, dayak yiyen kadınlar; o taş izbe evdeki kadın, memur eşleri, memur kadınlar, teyzemler, en sevdiğim kız arkadaşım, en sevdiğim kız arkadaşımın annesi, en sevdiğim oyun arkadaşım, en sevdiğim oyun arkadaşımın annesi; ümitsiz bir aşk uğruna intiharı seçen bitişik komşumuz o genç kadın, Kürt olduğunu bilmediğim kadınlar, kürtçe konuşmayan kadınlar, Kürtçeyi unutan kadınlar, Türk olduğunu söyleyen kadınlar, Kürtleri aşağılayan kadınlar, kendilerine yabancılaşan kadınlar, ermenileri sevmeyen kadınlar, ermenileri seven kadınlar, annem, annemin gününe gelen kadınlar.

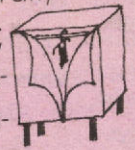

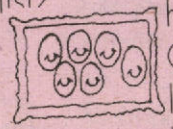

Gelenler kimlerdi? Yüzleri nasıldı?...Anımsamıyorum. Gün öncesi 6. kadından gelen gezici sehpalarını ve pasta kalıplarını, o kalıplarla şekillendirdiğimiz hamurları hiç unutmadım. Onları biz yiyorduk. Ve yüzlerini anımsamadığım gün kadınları!.....

sürecek...

www.arsivakurdi.org

POSTA KUTUSU... POSTA KUTUSU.. POSTA KUTUSU ..

Merhaba,

Öncelikle, ROZA'nın yayın yaşamında yer almasından dolayı sevinçlerimi iletiyor, emeği geçen tüm dostları-çalışanlarını- kutluyorum. İkinci sayısını büyük bir merakla okudum/okuduk. Ve ilk izlenimlerimiz olumlu oldu. Elbette, benzeri dergilerle kıyaslanmaya gidilirse eksiklikleri olacaktır. Ancak, ROZA'nın çok az sayıdaki insanın çabalarıyla yayın dünyasına atılması, olanaksızlıklara karşı büyük bir özveri ile savaşım vermesi açısında dergiyi başarılı bir çaba olarak yorumluyorum. Bu yüzden sizleri tekrardan kutluyorum.

Özellikle, "Diyarbakır 5 Nolu Cezaevi" adlı yazıyı büyük bir beğeni ve hüzünle okudum. Çünkü, bir an için geçmişe gittim. Horoz denilen celadı anımsadım, o iğrenç suratına öfkemi patlatmak istedim. Sonra o kara gözlü Helin'i sevgiyle , özlemle kucaklayıpöptüm. O vahşetin canlı tanığı olan minnacık güzel Helin şu anda 16 yaş sevinci ile yaşamın savaşını veriyor. Halide'nin yazısını beğenme min en büyük etkeni yine Helin oldu. Bunu yazan arkadaşa teşekkür ve başarı dileklerimle birlikte o sürecin kadınlar cephesindeki tarihe mal etmesini beklediğimi ifade etmek istiyorum.

Aslında düşünce olarak ekonomik katkıda bulunmayı çok istiyorum. Ancak, olanaklar bakımından bu düşüncemi şu anda gerçekleştiremiyorum.

Tüm ROZA emekçilerine sevgi ve selamlarımı yoluyorum.

M.Can Azbay
Kapalı cezaevi
Ermenek- Karaman

Merhaba,

Biz, Gebze Cezaevinde bulunan bir grup devrimci-yurtsever tutsağız. Çıkardığınız dergiyi SÖZ Dergisi'nde çıkan bir haberde okuduk. ROZA'yı düzenli takip edebilmemiz için bizlere gönderebilirseniz seviniriz.

Devrimci selam ve saygılarımla.

Nadir Başıbüyük -
Gebze Cezaevi

Sevgili ROZA Emekçileri,

ROZA Dergisini çıkardığınızı duydum. Tebrik eder, başarılar dilerim. Dergiyi postalarsanız sevinirim. Başarılar.

Abdurrahim Gümüştekin
Özel Tip Cezaevi/Bursa

Merhaba,

Umarım yazımlarım oluşumunuza katkıda bulunur. Bu dergi gerekli diye düşünüyorum. Tüm karşı söylemlerle savaşarak yaşatılabilinir. Sizi kimse engelleyemez.

Bütün dostlara sevgi ve selamlar.

Derya/Aydın

♀

Düzeltme !

İkinci Sayıdaki Kadınlar Acil dayanışmaya adlı röportajın kiminle yapıldığı anlaşılmamaktadır. Güneyli Bağımsız Kadın Örgütünün Londa'daki temsilcisi Beyah Ahmed ile r öportaj yapılmıştır. Özür dileriz.

www.arsivakurdi.org

KÜRT KADIN KONFERANSI: KÜRT KADINI KENDİ FEMİNİZMİNİ BULMALI

"Önce kendimizi tanıyalım diyoruz, fakat biz hiçbir zaman biz olmadık ki! Olmayan birşeyi nasıl tanıyacağız? Kadınlar iki şekilde politika yapmalı: Birincisi,erkeklerin olduğu alanlarda varolma, oralarda eşitliği sağlamak.İkincisi, kadın kültürü ile politika yapmak. Bu demektir ki, mevcut olan tüm kurum ve kuruluşlar red edilmeli; çünkü bunlar bize sorulmadan oluşturuldu."

Kürt kadınları için Mayıs ayının son günleri oldukça hareketli, renkli ve önemli bir toplantıya tanıklık ediyordu. Almanya'nın Bochum kentinin konuk ettiği Kürt kadınları Avrupa'da üçüncü konferanslarını gerçekleştiriyordu. İlk konferans 1994'te Avrupa'ya çeşitli nedenlerle göç etmiş bir grup bağımsız Kürt kadını tarafından yapıldı. Bu konferanslar Kürt kadın çevrelerinde giderek ilgi gördü, katılım sürekli artış gösterdi. Bu yıl yapılan konferansın ilk gündem maddesi "Kürt kadını ve siyaset" idi. Konferansın önemli bir özelliği de farklı anlayışlara sahip kadınların bir araya gelerek tartışmalarıydı. Avrupa'nın değişik ülke ve şehirlerinde yaşayan, ülkenin dört parçasından çeşitli grup ve siyasi hareketten kadınlar ülkede ve dışında kadınlık durumunu tartıştılar.

Ayrıca, dergimiz ROZA 'nın yayına başlaması büyük bir coşku ile karşılandı ve her yerde ROZA ile dayanışma içinde olunması kararı alındı.

KONFERANS NOTLARI

Sadece devletin yaptıklarını değil, Kürt erkeğini de tartışacağız

Derleyen: Cevahir

♀ Şimdiye kadar uygulanan yöntem, birinin konuşup diğerlerinin onaylaması şeklindeydi. Bence kadınlar bunu değiştirmeli, her kadın kendini ifade etmeli.

♀ Özellikle, bekareti Kürt kadının önünde engel olarak gördük. Bütün erkekler de birleşip savunmaya geçtiler, kız çocuklarımızı ülkeye gönderelim dediler. Biz de ülke hapishane mi dedik? Güneyde yeni bir adet var, erkekler Avrupa'dan gidip ülkeden evlenmek için kadın getirtiyorlar. Bizimle görüştürmemeye çalışıyorlar.

♀ Bizde kadın boşanamaz bile. Kadının boşanma tabusunu kırmasak bekareti unutalım.

♀ Kadına verilmiş bir rol var. Kadın hep bir erkeğin birşeyi, kendisi değil...

♀ Konuşma ne olursa olsun bir siyasi çerçeve ile kıyaslama sözkonusu. Mevcut partilere, örgütlere nasıl girileceği tartışılıyor. Mevcut bir durum var. Bu da siyasetin erkekler tarafından yapılması. Bizim kadınlarımızın da çabaları buralarda aktif olmak. Dolayısıyla, kadınlar buralarda yer alınca cinsiyetsizleşirler ve erkeksileşirler.

♀ Bence, Kürt kadını Arap, Fars kadınlarından daha zor durumda yaşıyor. Kendisi ezilen Kürt erkeği eve gelince patron. Kürt erkeği kendisine uygulanan egemenlik ilişkilerini kullanarak kendi ilişkisini gizliyor. Biz bu kurbanları çok masum görmemeliyiz.

♀ Ekonomik özgürlük, kadın özgürlüğü ile bire bir çakışmıyor.

♀ Ulusal değerlerimiz denen şeylerin ne olduğunu İsveç'te yaşıyoruz. Kadınlar balkonlardan atılıyor, arabalarla çiğneniyor. Namus gibi Kürt toplumsal değerlere kapitalist-emperyalist basın da destek veriyor.

♀ Erkeklerin enternasyonalist olduğu tek alan kadındır.fErkek kadınla bir arada yaşamaya başlayınca güç olduğunu keşfetti. Penisin gücünü ve kasının gücünü! Bunları kullanarak iktidar oldu.

♀ Şiddet ve savaş koşullarında kadın, erkeğe ve aileye ihtiyaç duyuyor. Özel alanı kadın boşuna seçmemiştir.

♀ Avrupa feminizmi ile üçüncü dünya feminizmi arsında fark var. Kürt kadını kendi feminizmini bulmalı.

♀ Güneyli bir Kürt erkek iki karısını getirmek istiyordu. "Bu mümkün değil" dedim. Fakat, bir avukata sorduğumda "eğer o ülkenin kanunlarında varsa olabilir"dedi. Gördük ki, erkekler bu meselede birleşiyorlar. Dört parçadan Kürt erkekleri de, kadın meselesinde bir araya geliyorlar ve düşmanlıklarını unutuyorlar.

♀ Feminizm, bir tavır alıştır. Kürt kadınları için de feminizm bir tavır alıştır. "

♀ Ülkemizde de sadece devletin yaptıklarını tartışmayacağız. Kürt erkeğini de tartışacağız. "

♀ Kadın hareketine girmek için, esnek sabrının olması lazım. Kadın gibi düşünmek, yaşamak ve bu işe başlamak lazım.

♀ Kürt kadınları olarak Kürtçe konuşacağız.

BU BİR KÜRT KADINININ ÖYKÜSÜ, YAZILMASA DA OLURDU

SİBEL

Hava sıcık mı sıcak. Bütün kış yazın gelmesini dört gözle bekleyen ben, sıcağa küfredemiyorum. Sıcağın verdiği sıkıntıyla gayri-ihtiyari dededen kalma teybime doğru yönelip, "Düş Sokağı Sakinleri"ni dinlemeye koyuluyorum. (Dinlediğim New Age'de olabilirdi ama önemli olan ne olduğu değil!) Müziğin sıcağı unutmama yardımı olmayacağını anlayıp başka şeyler arıyorum. Bir iki telefon görüşmesi yapıyorum. Dinlediğim sitemlerden daha da sıkılıp, her sıkıldığımda yaptığım iki şeyden birini yapıyorum. Yo hayır, fotoğraflara bakmıyorum, onlara bu yazıya başlamadan önce bakmıştım. Bu defa bana gelen mektupları kurcalıyorum. Tek tek tarih sırasına, isimlere göre ayırdığım mektupları. Bunlardan birinde, uzun süre kendi yazımmış gibi benimsediğim bir bölüm gözüme ilişiyor. Roza'nın hangi sayısına yazabilirim, nereye sıkıştırırım diye düşünürken "işte buldum" diyorum. **"Kadınlar yağmurdurlar, acınası yaşamlarınıza yağarlar. İlkel tapınaklarla süslü geçmişinizin kanayan yaralarını sağaltırlar. Sonra yine kanatırlar. Kadınlar ki yağmurdurlar sırılsıklam yağarlar. İliklerinize dek ıslanırsınız. Üşürsünüz yine kadınlara sığınırsınız. Koyaklarında ısınır, bilmeden ıslanırsınız. Göğüslerinde canlılık taşırlar, yarındırlar. Katilleriyle sevişirler. Her erkek mutlaka kadın yer. Mümkünsüzdür yoksa erkek olması, erk olması. Atılan tokatlar neye işaret eder? Onca eziyet, onca sömürü, erken yaşlanmalar, erken boşanmalar... Neye işaret eder? Kadınlar hem yağmurdurlar, hem katilleriyle sevişirler. Erk-ekler dişi yiyerek beslenirler. Bu yüzden insan değildirler. "**

Bu yazıyı konuya uysa da uymasa da sizlerle paylaşmak istedim. Her okuyuşumda tüylerimi diken diken eden bu yazının asıl can alıcı yeri ise yazının dişi yiyerek beslenen biri tarafından yazılmış olması.

Bir sigara yakıyorum ve beni bu yazıyı yazmaya gark eden olayı düşünüyorum. Hayır olayı değil olayları düşünüyorum ve sinirleniyorum. Hatta sinirimden tırnaklarımı yiyorum. Ve bu yazıyla yanlış bir düşünceye dikkat çekmek istiyorum. Ama bu dikkat çekme işleminden önce evimin en sevdiğim yerine şişko bedenimi yerleştiriyorum. Pencereye hele minderle birlikte sığmam zor oluyor ancak, sonunda rahat pozisyonu bulup başlıyorum sıkıntımı gidermek için kısa bir süre önce geliştirdiğim oyunumu oynamaya. Çok basit bu oyun için gerekli olan tek şey kadın. Sen, ben, o. (Bu oyunun ne olduğunu çok mu merak ettiniz? Tamam panik yapmayın (!) anlatacağım. Bir çoğunuz anlayacaksınız ama bazıları daha iyi anlayacak. Birçoğunuz bu oyunu oynamayın ama o bazıları zaten sürekli oynuyorlar. Yani anlayacağınız bu oyunu ben geliştirmedim, benim eserim değil. Tüh kendi elimle yakalandım.)

İşte işte biri geçiyor. İyi ama bu erkeeek! Dedim ya bu oyuna erkekler dahil değil. Ohoh-ho işte gerçek (!) bir kadın. Mini etekli. Makyajı da var. Üstüne üstlük bir de beyaz tenli. Gelde çık işin içinden. (Bu oyunun en çok bu kısmını seviyorum) Şimdi bu kadının nereli olduğunu, Kürt mü Türk mü olduğunu sormadan nasıl anlayacağım. Hadi diyelim ki, bir şekilde tanıştık. Ben de işi ilerletip ayaküstü bir tanışmadan sonra 'o' soruyu sordum. Eğer Kürt ise?...Ay vallahi inanmam. Olur mu öyle şey, kesin benimle dalga geçiyor diye geçirirm içimden. Kürt kadını dediğin makyaj yapmaaaz. **Asla mini etek giyinemez. Hele beyaz tenli bir kadın kesinlikle Kürt olamaz.Ben beyaz tenli, mini eteğin alasını giyinen, canım isterse makyajımı da yapan, kimilerine göre asimile bir Kürt kadınıyım.** Ve artık Kürt olduğumu kanıtlamak için kimliğimi göstermek zorunda kalmak, ya da çat pat Kürtçemle Kürt olduğumu destekleyici şeyler konuşmak istemiyorum. Bu oyunu ısrarla oynamak isteyenler için hadi bakalım, bu beyaz tenli güzel kadın Kürt mü Türk mü? .....

Hamit Serin'e,

Size bu mektubu işlediğiniz cinayetle ilgili olarak yolluyorum. Evet, bu bir kara mektuptur. Yaptığınız işin ne olduğunu size anlatmak içindir renginin karalığı...

Siz, bir cinayet işlediniz. Belki, cinsiyetçi yani erkekleri kayıran töreler ve onların sadık uygulayıcıları olan ve sizin de akrabanız, eşiniz-dostunuz, köylünüz olanlar tarafından bu suçu işlemeye zorlandınız. Bunu namus temizleme adı altında yaptınız veya yapmaya zorlandınız.. Ve bunun sizi haklı ve temiz kılacağına inanıyorsunuz. O zaman benim de size söyleyeceklerim var...

Kadınlar sizin karınız, kızınız, bacınız, anneniz vs. olabilirler. Ama onlar sizin malınız değildir. Namusunuz asla değildir.. Herkes kendi bedeninden ve yaptıklarından kendisi sorumludur. Namus insanın beyninde olan bir değerdir. Beyin olarak insanın temiz ve bakir olmasıdır. Ve namus başta olmak üzere neden ne olursa olsun hiç bir gerekçe, size bir başka kişinin yaşamına son verme hakkı vermez. Namus ve töreler diyorsanız, neden aynı namus ve töreleri köy meydanlarında kadınlar soyulup cinsel tacize, tecavüze uğrarlarken uygulamıyorsunuz? Tek tek kadınları öldürürken sizin törelerinize saygı gösteren yetkililere, yukarıda belirttigimiz taciz ve tecavüzler konusunda neden tersini yaptıklarını sormuyorsunuz?

Sonuç olarak, siz bir suç işlediniz ve canınızdan bir parça olan, sırf başkaları size namusunu temizledin desin ve töreler yaşasın diye öldürdünüz. Bu kararı alıp bunu işleyinceye kadar belki de çok düşündünüz ve sonunda siz de törelere teslim olup bir kurban ve katil olmaya boyun eğdiniz. Ve belki de siz de bu cinsiyetçi ve insanları suç işlemeye, katil etmeye zorlayan törelere isyan ettiniz ama bundan fazlasını yapmaya cesaret edemediniz.

Unutmayın siz de artık bir kurbansınız ve sizin yaşantınız da yarı ölü bir konuma gelmiştir. Hapsin yanında sizi içten içe kemiren vicdanınız da sizi rahat bırakmayacaktır. Bütün bunlar ne içindir hiç düşündünüz mü?

Haksız cezalandırmaların insanlara boş yere verdigi acı ve ıstırap ortada. Sizi, bu zalimce olayların bir daha olmaması ve siz de dahil bu olaylarda kurban durumuna düşenlerin çoğalmaması için, yaptığınızın kötü ve yanlış olduğunu her kese duyurmaya ve bu konuda diger insanlarla buna karşı mücadeleye çağırıyoruz.

Sizin kararınız ne olursa olsun biz artık bu tür vahşetin durdurulmasını istiyor ve bunun takipçisi olmaya da kararlıyız.

Her kim işlerse işlesin, onu mahkum edecegiz ve bu konuda çeresiz bırakılan kadınlarımızın yanında olacağız.

Bedenimiz bizimdir... Unutmayın, siz de bir kadının bedeninden doğdunuz...

Adres: Hamit Serin (Oruç Serin'in Babası)
Fakılı Köyü, Araban -Gaziantep

İmza